Къэрал псоми я пролетархэ, фызэгухьэ!

ЛЕНИН ГЪУЭГУ

Ленинский путь

ГАЗЕТЫР 1924 ГЪЭ АЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

КПСС-м И КЪЭБЭРДЕЙ БАЛЪКЪЭР ОБКОМЫМ, КъБАССР-м И СОВЕТ НЭХЪЫЩХЬЭМ, МИНИСТРХЭМ Я СОВЕТЫМ Я ОРГАН
ОРГАН КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОГО ОБЛАСТНОГО КОМИТЕТА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ КБАССР

№ 72 (16.963).
1990 ГЪЭМ АПРЕЛЫМ И 12, МАХУЭКУ

Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ
И уасэр кІэпІейкІи 3-щ.

КПСС-м И ЦК-м И ПОЛИТБЮРОМ

КПСС-м и ЦК-м и Политбюро съездым и пэ кІихуэ дискуссинер зэрекІуэкІым, КПСС-м и ЦК-м партым и XXVIII съездым ирихьэлІэу игъэхьэзыра платформэм, КПСС-м и Уставым я проектхэм зэратепсэлъыхьым пыщІа Іуэхухэм хэплъащ. Абы къыщагъэлъэгъуащ дискуссинер партымрэ обществэмрэ зэщІэгъэуІуауэ, сэбэпынагъ пылъу, Іуэху зэмылІэужьыгъуэ куэдым зэрепльэр зэрагъапщэу зэрыщекІуэкІыр, а парт документхэр нэхъри егъэфІэкІуэн щхьэкІэ абы материал къулей икІи зэмылІэужьыгъуэ къызэритыр.

Абыхэм къадэкІуэу коммунистхэм, парт организацэхэм ящыщ куэд хуабжьу тогузавых дискусснер гъуэгу тэмэмым трашыну, фракционнэ бэнэныгъэм и гъуэгум трагъэувэну, партыр зэгуэгъэкІыным яужь ихьэну ерыщу зэрыхущІэкъум теухуауэ. Абы жэуап яритыркъым нобэ ди обществэр зытегузавыхь Іуэхугъуэшхуэхэм, Іуэху пыухыкІахэр къыщыгъэлъэгъуакъым экономикэм, социальнэ Іэнатіэм, лъэпкъхэм я зэхущытыкІэм, къэрал щІыб политическэ лэжьыгъэм теухуауэ.

Ди зэман блэкІами, иджыпсту дызэрытми хэкъузауэ топсэлъыхь. зэхъуэкІыныгъэр нэхъыфІу ирагъэкІуэкІыну зэрыхущІэкъум къыхэкІа хуэдэу къыпщыхъу лозунгхэр къагъэув. Арщхьэкіэ абыхэмкІэ щІауфэну хэтщ «демократическэ платформэм» и лэжьакІуэхэм ди партыр фракцэ, гуп щхьэхуитхэм я ассоциацэ мыхьэнэншэ гуэр ящІыну, нэгъуэщІу жыпІэмэ, ар ягъэлъэлъэжыну мурад зэраІэр.

Абы хуэунэтІауэ пропагандист, зэщІэгъэуІуэныгъэ лэжьыгъэшхуэм зрагъэубгъуащ. Абы и телъхьэхэр ятх, координациочнэ советхэр центрымрэ язныкъуэ щІыпІэхэмрэ къыщызэрагъэпэщащ, я цІыхухэр щІыпІэхэм ягъакІуэ. КПСС-м емыгъэщІыІа материальнэ лъабжьэ зэгъэпэщын хуейуэ Іуэху къаІэтащ. Ар зытеухуар КПСС-р зэгуэгъэкІыныгьи, политическэ утыкум игъэкІыныгьи.

Илэжьыпіэхэ къащтэмэ, партым федералист ухуэкІэ кърагъэщтэну, коммунистхэр зыщыщ лъэпкъхэм елъытауэ зэгуэгъэкІыну, зэрыхущІэкъуэ зыхуэунэтІари араш.

Дэ партыр зэгуэгъэкІыныр зыкІи зэрымыдэр, партым хэтхэр зэкъуэгъэувэным дызэрителъхьэр жыдоІэ.

Партым и идейно-теоретическэ, организационнэ лъабжьэхэр мыдэным темыщІыхьауэ щытмэ, зэхъуэкІыныгъэм пыщІа Іуэху гуэрхэр, къалэныгъэ гъэувыным егъэщІылІауэ зэгурымыІуэныгъэхэр щыІэ, абыхэм сыт и лъэныкъуэкІи датепсэлъыхь хъунущ, ятепсэлъыхьыни хуейщ, ауэ партыр зэгузгъэкІын щхьэкІэ ар щхьэусыгъуэкІым. Дэтхэнэ коммунистми Іэмал псори иІэщ съездым и пэ къихуэ дискуссием жану хэтыну, и Іуэху епльыкІэм тегъэпсыхьажьэу хущІэкъуэкІыну.

Арщхьэкіэ «демократическэ платформэм» хэт щІагъуэ щыІэкъым, партым и стратегиемрэ тактикэмрэ уб зыхуэныкъуэ пылъу зыгуэрхэр халъхьэну зэрыхущІэкъум теухуауэ. Абы жэуап яритыркъым нобэ ди обществэр зытегузавыхь Іуэхугъуэшхуэхэм, Іуэху пыухыкІахэр къыщыгъэлъэгъуакъым экономикэм, социальнэ Іэнатіэм, лъэпкъхэм я зэхущытыкІэм, къэрал щІыб политическэ лэжьыгъэм теухуауэ.

Ди зэман блэкІами, иджыпсту дызэрытми хэкъузауэ топсэлъыхь. зэхъуэкІыныгъэр нэхъыфІу ирагъэкІуэкІыну зэрыхущІэкъум къыхэкІа хуэдэу къыпщыхъу лозунгхэр къагъэув. Арщхьэкіэ абыхэмкІэ щІауфэну хэтщ «демократическэ платформэм» и лэжьакІуэхэм ди партыр фракцэ, гуп щхьэхуитхэм я ассоциацэ мыхьэнэншэ гуэр ящІыну, нэгъуэщІу жыпІэмэ, ар ягъэлъэлъэжыну мурад зэраІэр.

Абы хуэунэтІауэ пропагандист, зэщІэгъэуІуэныгъэ лэжьыгъэшхуэм зрагъэубгъуащ. Абы и телъхьэхэр ятх, координациочнэ советхэр центрымрэ язныкъуэ щІыпІэхэмрэ къыщызэрагъэпэщащ, я цІыхухэр щІыпІэхэм ягъакІуэ. КПСС-м емыгъэщІыІа материальнэ лъабжьэ зэгъэпэщын хуейуэ Іуэху къаІэтащ. Ар зытеухуар КПСС-р зэгуэгъэкІыныгьи, политическэ утыкум игъэкІыныгьи.

Илэжьыпіэхэ къащтэмэ, партым федералист ухуэкІэ кърагъэщтэну, коммунистхэр зыщыщ лъэпкъхэм елъытауэ зэгуэгъэкІыну, зэрыхущІэкъуэ зыхуэунэтІари араш.

Дэ партыр зэгуэгъэкІыныр зыкІи зэрымыдэр, партым хэтхэр зэкъуэгъэувэным дызэрителъхьэр жыдоІэ.

Партым и идейно-теоретическэ, организационнэ лъабжьэхэр мыдэным темыщІыхьауэ щытмэ, зэхъуэкІыныгъэм пыщІа Іуэху гуэрхэр, къалэныгъэ гъэувыным егъэщІылІауэ зэгурымыІуэныгъэхэр щыІэ, абыхэм сыт и лъэныкъуэкІи датепсэлъыхь хъунущ, ятепсэлъыхьыни хуейщ, ауэ партыр зэгузгъэкІын щхьэкІэ ар щхьэусыгъуэкІым. Дэтхэнэ коммунистми Іэмал псори иІэщ съездым и пэ къихуэ дискуссием жану хэтыну, и Іуэху епльыкІэм тегъэпсыхьажьэу хущІэкъуэкІыну.

ЕРЫЩЫГЪЭ ТХЭЛЪУ ДЫЗЭКЪУЭУВЭН ПАПЩІЭ

КПСС-м И ЦЕНТРАЛЬНЭ КОМИТЕТЫМ КЪЭРАЛЫМ И КОММУНИСТХЭМ ЯХУИТХ ПИСЬМО ЗЭІУХА

Ныбжьэгъу коммунистхэ!

Мы письмомкІэ фэ зыфхуэдгъэзэн хуей мэхъу КПСС-м и XXVIII съездыр къыщызэІутхынум ирихьэлІэу обществэмрэ партымрэ Іуэху гугъэхэр, зэмыщхьэхэр зэрыщыІэм къыхэкІыу.

Къэралым щекІуэкІ зэхъуэкІыныгъэ инхэм, абы къыпэщыт къалэнныхэм съездым и мыхьэнэр нэсаІэт. Икъукіэ куэд елъытащ ди партэ зэІущІэр зэрыдгъэхьэзырыну щІыкІэм, абы коммунистхэм яІэу зэрырихьэлІэну гукъыдэжым, идейнэ гупсысэм, политическэ активым.

Иджы съездым и пэ къихуэу парт организацэхэм, печатым щекІуэкІ дискуссием кърагъэуат. Абы лъабжьэ хуэхъуащ Центральнэ Комитетым партым и XXVIII съездым ирихьэлІэу игъэхьэзыра платформэм, абы и УставыщІэм я проектхэр.

Авторитарно-бюрократическэ хабзэм тегушхуэныгъэ тхэлъу дыкъызэрыпыкІым, цІыхугъэм тещІыхьа демократическэ социализм, сэбэпынагъ зыпылъ план-сату экономикэм, правовой къэралым дазэрыхуэкІуэм, советскэ федерацэр къызэрыгъэщІэрэщІэжым, хуэфащэн псэукІэ народым зэрыхуэзгъэпэщым, «зауэ щІыІэм» кІэ игъуэтын, къэралым фІыгъуэ къызэрехъулІэным мылькур къыхуэгъэсэбэным щІэддаэн папщІэ Іэмал къэзыт къэрал щІыб политикэщІэ зэредгъэкІуэкІым — КПСС-м и ЦК-м и платформэм и проектым къыщыгъэлъэгъуа а хабзэхэм зэхъуэкІыныгъэр зытеухуар белджылы яІ, партымрэ народымрэ зэкъуэувэн папщІэ Іэмал къэзыт къэралыр зэрагъэпэщын.

Зыугъуэуэ, зэрыхуейуэ дисфуссие щрагъэуІукІэ, проектхэр зэрядгъэгъуа, апхуэдэу абыхэм зратепсэлъыхьри къэзыгъэлъэгъуахэри ар зэкъуэгъуэ ирагъэкІуэкІ, зэгъэзэгъэныныгъэхэр, щІыгъуныныгъэхэр, гъэтэмэныгъэхэр къагъэув, узыхэдзэ Іуэхугъэр къыхалъхьэ. Платформэмрэ КПСС-м и Уставымрэ хэплъэным, ахэр нахъри егъэфІэкІуэным теухуа лэжьыгъэшхуэ йокІуэкІ.

Дискуссием партымрэ обществэмрэ щыІэ Іуэху епльыкІэ зэмылІэужьыгъуэхэр къегъэлъагъуэ, социально-политическэ Іэнатіэм хэлъ гуэрхэм, экономикэм къыщыхъуа кризисым, лъэпкъхэр зэрызэмызэгъыныгъэхэм, къэралым и щІыб политикэм и лъабжьэ зэгъэпэщын зэрыхуейм, нэгъуэщІхэри къыщыгъэлъэгъуащ. Ахэр зэкІэ зэрыщІэупщІауэ, зэрыщІэупщІэжыну щытащ. Ауэ ахэр зэкІэ зэрыщІэупщІэжыну щытми, ахэр зэкІэ зэрыщІэупщІэжынуи щытми, ахэр зэкІэ зэрыщІэупщІэжынуи щытми, ахэр зэкІэ зэрыщІэупщІэжынуи

Авторитарно-бюрократическэ хабзэм тегушхуэныгъэ тхэлъу дыкъызэрыпыкIым, цIыхугъэм теIцIыхьа демократическэ социализм, сэбэпынагъ зыщIэ плани-сату экономикэм, правовой къэралым дазэрыхуэзIуэм, советскэ федерацэр къызэрыдэлъ гъэцIэрэцIэкIым, хуэфащэи псэукIэ народым зэрыхуэдгъэпсынкIэ, «къэралым фIыгъуэ къызэрехьулIэным мылькур къыхузгъэбэнным щIэдзэн папщIэ IэмалкIэ зыщIэлъ политикэцIэ зарегъэкIуэкIым — КПСС-м и ЦК-м и платформэм и проектым къыщыгъэлъэгъуа а хабзэхэм зэхуэдэ дэлъхубзэ гражданхэм зэрыхуэпэжыгъэ бедзыныгъэ ищI, пар-тиным и Iэмалыфэ къызэрагъэпэщ.

Зыубгъуауэ, зэрыхуейуэ дискуссие щрагъэкIуэкIкIэ, проектхэр зэрыдаIыгъри, апхуэдэу абыхэм зэратепсэлъыхьри жаIэ, языныкъуэхэм ар хэкъуэгъуэ нрагъэкIуэкI, зэгъэзэхуэкIыныгъэхэр, щIыгъуныгъэхэр, гъэтэмэмыныгъэхэр къагъэув, узыхэдэн Iуэхухэр къыхалъхьэ. Платформэмрэ КПСС-м и Уставымрэ хэплъэныт, ахэр нэхъри егъэфIэкIуэным теухуа лэжьыгъэшхуэ йокIуэкI.

Дискуссием партымрэ обществэмрэ щыIэ Iуэху еплъыкIэ зэмылIэужьыгъуэхэр къегъэлъагъуэ, социально-политическэ IэнатIэм хэлъ гугъуехьым, экономикэм къыщыхъуа кризисым, лъэпкъхэр зэрызэмызэгъым, сепаратист нэшэнэхэм, щIэпхъэджагъуэ ялэжьым зэрыхэхъуэм, дисциплинэмрэ хабзэмрэ нэхъыкIэ зэрыхъуэ цIыхухэр зэратегушыхьыр белджылы ещI.

Нахуагъэм, демократием я лъэхъэнэм, я гупсысэкэр хуиту щыжаIэ зэманым политическэ Iуэху еплъыкIэ куэд къэIэтыныр хабзэ хъуащ. Унафэщ мыхьэнэ законкIэ иIэу зэрыщытам къыпыкIри, КПСС-м ипэжыпIэкIэ кынгъэлъэгъуащ идеехэр зэпэщIэгъэувэным нахуэу, хьэлэлу зэрыхущIэкъур.

Абы къыдэкIуэу Центральнэ Комитетым хъелъытэ партыр зытеуба гъуэгу нэхъыщхьэм трашыну, ар зрамыгъэхъулIэфу щытмэ — зэгуагъэкIыну языныкъуэ цIыхухэр зэрыхущIэкъум гулъытэншэу ублэкI зэрымыхъунур.

Ар ижьрабгъумкIи, апхуэдэу сэмэгурабгъумкIи къикIыу яIажь. Языныкъуэхэм зэхъуэкIыныгъэр ядэркъым, ар обществэмрэ партымрэ «либеральнэу, буржуазнэу къэщIэрэщIэжыным» теухуауэ яхуэхъу адрейхэм Октябрьскэ революцэр нэщхъеягъуэ зыпылъа щыуагъэу жаIэ, капитализмэр зэфIэгъэувэжыным къыхураджэ. Шынагъуэшхуэ япыщIащ националист, шовинист мурад, сепаратист гурашэ зиIэхэм. А псори зыгуэркIэ партми къыхощ.

Коммунистхэм тэмэму къагъэлъагъуэ парт ухуэкIэм куэду иджыри консерватизм зэрахэлъыр, я гупсысэмрэ лэжьыгъэмрэ жыпхъэм тету зэраубзыхур ахэр цIыхухэм зэремыпсэлъэфыр, абыхэм жаIэр зэхахыну, зыгурагъэIуэну, къалъытэну зэрахуэзфIэмыкIыр. А псоми партым ныкъусаныгъэшхуэ къыхуахь. Обществэм иджыпсту зэрыбнужьыр, инэжыпIэкIэ демократне, нахуагъэ гъэувын, цIыхум псом япэ гулъытэ хуэщIыну щхьэкIэ зыхуейхэм зэрызаIэтыр къэмылъытэным политическэ псэукIэм и гъуэгу Iуфэм укъыщыщIидзын хуейуэ къокI. Сталинизмэмрэ ди пIэм димыкIыу дызэритамрэ къащIэнахэм къэгъазэ хэмылъу дакъыпыкIын зэрыхуейр КПСС-р фIэкIыпIэ имыIэу зыхуейщ.

Нэхъ мащIэ тегуэвыхьыркъым, зэхъуэкIыныгъэм елэжьу фэ зытрагъауэурэ, КПСС-м хэтхэм ящыщ зыкъомым радикальнэ гъуэгу нэпцIым тету партым бэнэныгъэ ещIэкIыным зэрызрагъэубгъуам. «Демократ зэкIэлъыкIуэхэу», зэхъуэкIыныгъэ инхэм я телъхьэ езыхэм фIэкIа щымыIэу загъэIуауэ, абыхэм КПСС-м и идейнэ, организационнэ лъабжьэхэм ебгъэрыкIуэу щIадзащ, языныкъуэхэр Ленинымрэ ленинизмэмрэ занщIэу тегупIащ. Абы пыщIауэ гу лъотэ «демократическэ платформэкIэ» зэджэм егъэщIылIауэ зэхъуэуба цIыхухэм я лэжьыгъэм.

Фигу къэдгъэкIыжынщ: КПСС-м и ЦК-м и платформэм къыхуреджэ щхьэж зэреплъыр, абы проект зэмылIэужьыгъуэхэри хэту, къыхалъхьэну. Дауи, партым хэт гупым я Iуэху еплъыкIэхэр къызэрагъэлъэгъуам емыкIу лъэпкъ хэлъхьым. Абы къыщымынэу, обществэмрэ партымрэ щыIэ щытыкIэм хуабжьу зэрытегуэвыхьыр, абы тегушхуауэ зрагъэхъуэжыну зэрыхущIэкъур. «Демократическэ платформэм» зэрыхагъэхьар къыбгурыIуэн хуейщ, а документым критическэ зэхэгъэкIэфI зэриIэр куэдым ягу ирохь.

Абы хуэунэтIауэ пропагандист, зэщIэгъэувIуэныгъэ лэжьыгъэшхуэм зрагъэубгъуащ. Абы и телъхьэр ятх, координационнэ советхэр центрымрэ языныкъуэ щыпIэхэмрэ къыщызэрагъэпэщащ, я цIыхухэр щыпIэхэм ягъэкIуэ. КПСС-м емыгъэщIыIа материальнэ лъабжьэ зэгъэпэщын хуейуэ Iуэху еплъыкIэхэмкIэ, я дуней тетыкIэмкIэ партым хэкIа коммунистхэм зарабгъэдыхьэн хуей щIыкIэм дегупсысыну. Апхуэдэ цIыхухэр КПСС-м къыхэнэ-хъуну пIэрэ?

А Iуэхур политическэ зыужьыныгъэр зэрекIуэкIым къыхэкIащ, абы коммунистхэм, парт организацэхэм, абыхэм я комитетхэм унафэ тращIыхьын хуейщ.

Партым бэнэныгъэ ещIэкIыным и гъуэгум теувахэм дакъыпыкIын зэрыхуейр ар гъэкъэбзэным, нэгъуэщI гупсысэ зиIэхэр еудыхыным хуэунэтIакъым. Ар зытеухуауэ щытын хуейр фракционнэ гупхэр къызэзыгъэпащхэм япэщIэувэнырщ. Революционнэ псалъэ нэпцIхэм зыдезыгъэхьэха, обществэмрэ партымрэ къышыхъу Iуэхухэр къагурыIуэну зыхуэзфIэмыкIа коммунистхэм я гугъу пщIымэ, абыхэм яхуэгъэзауэ щIэн хуейр зыщ — партым и политикэр зэрытэмэмыр ягъэщхьэрыуахэм. Iуэху еплъыкIэ хэха зимыIэхэм ягурыдгъэIуэну ди къалэнщ.

КПСС-м и XXVIII съездыр къэсыным къэнжар мазищ иримыкъуш. Парт организацэ куэдым, отчетхэм, хэхыныгъэхэм, конференцхэм, партпсо зэIущIэм ягъэкIуэнухэм я кандидатхэр къагъэлъэгъуэным щIадзэ. Мыхьэнэшхуэ иIэщ жэрдэм, гупсысэ, хьэл дахэ зыхэлъ, партым, народым, обществэр революционнэу къагъэщIэрэщIэжыным теухуауэ ди социалистическэ Хэкум я пащхьэм жэуаплыныгъэу щахьыр фIыуэ зыхэзыщIэ коммунистхэр съездым и делегатхэу хахыным.

Дэ дрителъхьэщ ерыщыгъэ хэлъу, зэхъуэкIыныгъэр зыхуэунэтIа, цIыхугъэм тещIыхьа демократическэ социализмэм теухуа гупсысэр зыгъэлъапIэ псори быдэу зэрыIыгъыным тету партым хэтхэр зэкъуэгъэувэным.

Дэ дрителъхьэщ КПСС-м и XXVIII съездыр къэщIэрэщIэжыныгъэм, ефIэкIуэныгъэм, партым и къарум нэхъри хэгъэхъуэным я съезд зэрыхъуным.

ВЛКСМ-м и XXI съездыр

къызэIуахащ

МОСКВА. (ТАСС). Апрелым и 11-м къалащхьэм къыщызэIуахащ ВЛКСМ-м и XXI съездыр. Нэужьрей илъэсхэм комсомолым и зыужьныгъэм и екIуэкIкIэ псом, политическэ щытыкIэр обществэм зэрыщызэщIэплъам ткIийуэ къагъэуващ щIалэгъуалэ союзыр къэгъэщIэрэщIэжыным, абы и организационнэ ухуэкIэр егъэфIэкIуэным щыпIэ Iуэхугъуэхэр, лэжьыгъэм и къызэгъэпэщыкIэщIэхэр къэлъыхъуэн зэрыхуейр.

Съездым щытепсэлъыхьынущ ВЛКСМ-м и уставыщIэр программэщIэрэ къэщтэным, унафэщI органхэр хэхыным.

Съездыр къызэIуахыным и пэ къихуэу комсомолым и гуп мелуан куэд хъум и лIыкIуэхэм яIущIащ СССР-м и Президент, КПСС-м и Генеральнэ секретарь М. С. Горбачев. Ар делегатхэм я пащхьэм къыщыпсэлъащ, абыхэм я упщIэ куэдым жэуап яритащ.

КОМИССЭМ И ЗАСЕДАНЭ

Дыгъуасэ зэхэтащ Къэбэрдей-Балькъэр АССР-м и Конституцэм, КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и цIыхубэ депутатхэр, КъБАССР-м и щIыпIэ Советхэм я цIыхубэ депутатхэр хэхынымкIэ КъБАССР-м и законхэм зэхъуэкIыныгъэхэмрэ дышIыгъуныгъэхэмрэ хэлъхьэным теухуа законопроектыр гъэхьэзырынымкIэ КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и комиссэм и заседанэ. Заседанэр иригъэкIуэкIащ КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Председатель КIуэкIуэ В. М.

Заседанэм щыхэплъащ КъБАССР-м и Конституцэмрэ хэхыныгъэхэм ятеухуа законхэмрэ егъэфIэкIуэным хуэунэтIауэ хэхакIуэхэм, цIыхубэ депутатхэм, лажьакIуэ коллективхэм, общественнэ организацэхэм къыхалъхьа Iуэхугъуэхэм, Ныбжьэгъухэу Чабдаров Б. Къ., Захарченкэ В. Г. я унафэщIу лэжьакIуэ гупхэр къызэрагъэпэщащ. Комиссэмрэ лэжьакIуэ гупхэмрэ къапэщыт къалэнхэмрэ я лэжьыгъэр зыхуэдэнумрэ теухуауэ къэпсэлъащ КIуэкIуэ В. М., Чабдаров Б. Къ. сымэ.

Зыхэпдза Iуэхугъуэхэм ятеухуауэ къэпсэлъахэщ Совет Нэхъыщхьэм и комиссэхэм хэтхэу Дэхъущокъуэ М. И. — Центральнэ хэхакIуэ комиссэм и председателыр, Гузеев И. И. — «Коммунизмге жол» республикэнскэ газетым и редакторыр, Денисов Э. Г. — КъБАССР-м и прокурорыр, апхуэдэу лэжьакIуэ гупым хэт Щоджэн А. Къ.

Гъатхэ махуэ гъэ егъашхэ

БЭДЖЭНДЫМ ХУЭКIУАУЭ

ЩыуэфI дэтхэнэ сыхьэтри къагъэсэбэпурэ, гъатхэ губгъуэ лэжьыгъэхэр зэпэщу ирагъэкIуэкI Бахьсэн районым цIыIэ «Къулъкъужын Ипщэ» лы совхозым и механизаторхэм. Я гъавэ щIапIэхэр бгылъэ щIыпIэхэм зэрыщыIэм, абы псыIэгъэ нэхъ зэрыщиIыгъым къыхэкIыу мэкъумэшыщIэхэр нэхъ кIасэу губгъуэм ихьащ, ауэ щIыхуэ зытрагъэхуэну я мурадкъым. Бэджэндым тету лажьэ мэкъумэш-трактор бригадэхэм къэкIыгъэ пасэхэр зытращIэну хьэсэхэр зыхуей хуагъэзауэ иджы авосыр, горохымрэ авосымрэ зэщIэлъу трасэ.

Бэлагъы Хьэзрэталий зи унафэщI бригадэм зэман нэхъыфIым кIэртIофыр гектар 52-м хисащ, а лэжьыгъэр икIэм щынагъэблэгъащ етIуанэ бригадэми. Бжьыхьэсэ къэкIыгъэхэр хъарзынэу щIымахуэ щIэкIащ и зэманым минеральнэ удобренахэмкIэ ягъэпшэращ. Гуздэмрэ хьэмрэ аргуэру ягъэпщэрыну загъэхьэзыр.

Сыт хуэдэ IэнатIэ бгъэдэмытами, къапэщыт лэжьыгъэр егугъуу зэфIагъэкI механизаторхэу Мамбэт Iэмырбий, АфIэунэ Николай, Емкъужхэ Залымыхъан, Къэралбий, Хъусен, Пщыукl Мурадин, Бабыгуей Латмир сымэ. Бэджэндым хуэкIуа механизаторхэм я мурадщ мы гъэм мэкъумэшхэкI бэв кърахьэлIэну икIи абы и лъабжьэ быдэ ягъэтIылъ.

ЩIЫЩIЭР КЪАIЭТ

— Мы зэманым ди мэкъумэшыщIэхэм я къалэн нэхъыщхьэу къалъытэр гъатхэ губгъуэ лэжьыгъэхэр фIагъ хэлъу пIалъэ кIэщIым зэфIэгъэкIынырщ, — жеIэ Дзэлыкъуэ районым щыIэ «Путь к коммунизму» колхозым и агроном нэхъыщхьэ Дыгъужь Борис. — Ар зэрекIуэкIым IэщIагъэлIэхэм ди нэIэ тедгъэтщ. Куэншыбыр гъавэ щIапIэхэм дэгашащ, ар зыхэтлъхьа хьэсэхэр дгъэжащ, къитхъ тщIащ, дгъэщэбащ. Адрей лэжьыгъэхэри зэпэщу зэфIэгъэкIа зэрыхъуным нужь дитщ.

Гъатхавэу къахуэна хьэсэхэр куэншыбкIэ къагъэщIэрэщIэжа нэужь, ар псынщIэу Т-150 трактор лъэщхэмкIэ явэжащ механизаторхэу Къуэныхь Анзор, Къущхьэ Хьэсен, Джэданэ Хьэсен сымэ. Иджыпсту ахэр зыбгъэдэт, лажьыгъэр икъукIэ гугъуш, ауэ механизаторхэр къикIуэтырихьым. Абыхэм явэ нэхъапэм мэкъупIэу щыта, зэикI къызэрамыгъэдэкIа щIыщIэхэр. А хьэсэр ягъэщэба нэужь силосыпхъэ нартыхур трасэнущ. Араш ар дэихь зыхуащIахэр щIеужьэрэкIыр.

Хозяйствэм и механизаторхэм бжьыныр, нэгъуэщI къэкIыгъэ пасэхэр зытращIэну хьэсэхэр ягъэхьэзыращ, ауэ лэжьыгъэр зэпагъэуркъым, мыгувэу къэкIыгъэ нэхъыщхьэхэр тесэн щIадзэнущи. АбыкIэ щапхъэ къагъэлъагъуэ механизаторхэу Нэчо Хъусен, Тау Хьэчим, Бацэ Заур, ЦIыпIынэ Iуес сымэ.

«Лэскэн» совхозым и механизаторхэм губгъуэ лэжьыгъэхэр щIагъэхуабжьэ.

СУРЭТХЭМ: коммунист Мэремыкъуэ Мухьэмэд, абы и гупым хэтхэу Чэлды Владимир, Къагъырмэс Виталий сымэ мэкъумылапхъэ нартыху зытрасэну щIыр зыхуей хуагъазэ; механизатор жыджэрхэу Мэремыкъуэ ТIымышрэ Къумахуэ Юрэрэ нартыху, сэхуран жылэ зысэхэм жану яхэтщ; жылэ трасэ.

Тезыхар

ЩОМАХУЭ Владимирщ.

М. С. ГОРБАЧЕВ КЪИПСЭЛЪАР

(КІэухыр. ПэшІэдзэр 1-нэ напэм).

Ленин нэсыр гъэщІэгъуэну иджырей зэманым къоз-эгъ икІи фи фІэщ фымыщІ апхуэмыдэу жызыІэхэм я псалъэхэр. Фэ езыхэр ар хъэнкъ фщыхъуным фыхущІэкъу. ЗэхъуэкІыныгъэм и зэмызэгъыныгъэхэм, абы и ехъулІэныгъэхэмрэ и къемыхъулІэныгъэхэмрэ кІуэ пэтми нэхъ Іупщ1у къыхощ социализмэм зэреплъ щІыкІэр куууэ хъуэжын зэрыхуейм теухуа ленинскэ гупсысэм. Дэ тэмэму щыгъуазэ зытщІын хуейщ Лениным и лэжьыгъэхэм, псом хуэмыдэу и гъащІэм иужьрей илъэсхэм итхахэм я купщІэм. 1983 гъэм сэ си пщэ къралъхьат Ленинэр къыщалъхуа махуэм теухуауэ доклад сщІыну икІи а лэжьыгъэхэм защІхуэзгъэзэм сэ зыхэсщІащ социалистическэ революцэм, ди къралым я Іуэхугъэ зыхуэкІуэнум Владимир Ильич ину тегуэзэжыхьу зэрыщытар.

Си гугъэщ псом япэрауэ кууэ джын хуейр лэжьакІуэ цІыхухэм я обществу, демократическэ уахуэкІэу, цІыхубэм и творчествэу щыт социализмэм теухуа ленинскэ идеехэр арауэ. Советхэм я властым, управленэм и аппаратыр зэхъуэкІыным, лэжьакІуэ коллективхэр зэкъуэту щытыныр къызэзгъэпэщ, гуащІэрапсэухэм я самоуправленэмрэ централизмэмрэ теухуа идеехэр арауэ. Переходнэ экономикэр куэду зэрызэщхьэщыкІымрэ абы мылъкур зэмылІэужьыгъуэ куэду зэрыщыщытымрэ, цивилизованнэ кооператорхэм я уахуэкІэм, планымрэ рынокымрэ, учёт ткІиммрэ зэгъэзэхуэныгъэмрэ теухуа идеехэр арауэ. Социализмэм щыгъуэ лъэпкъхэм, зи щхьэ и унафэ зыщІыж советскэ республикэхэм я федерацэм, лъэпкъ, народность псоми щыщ цІыхухэм я зэхуэдэныгъэм, лъэпкъ куэду зэхэт къралым ущыпсэуфу щытыным теухуа идеехэр арауэ. ЦІыхум къызэригъэпэща культурэм и къулеигъэ псори къэгъэзэбэныным, социализмэм щыгъуэ культурэм зегъэужьыным теухуа, идеехэр арауэ. Зауэ-банэ езымыгъэкІуэкІ, атІэ фІыгъуэ къызыдэкІуэ лэжьыгъэ зыгуэщІ, гуащІэрапсэухэр зэгуэзыгъэхьэ партым теухуа идеехэр арауэ.

Ленинизмэм псом нэхърэ нэхъ лъапІэу хэлъыр — ар диалектикэм и Іэкіуэлъакіуагъэрщ, переходнэ, революционнэ лъэхъэнэм и нэщэнэ гугъу дыдэхэр къэлъытэфынырщ, абы и объективнэ, субъективнэ Іуэхугъуэхэр, япэкІэ зыгъэкІуатэ къарухэр къэщІэнырщ икІи къэзгъэзэбэнынырщ. Лениным и щІэныем и идее, опыт яуплей зихуэдэ щымыІэхэр зэвгъэщІну фыкъыхуэзодэж.

Фи съездым къытезгъэзэжкІэрэ, жысІэну сыхуейщ езыхэм я организацэхэм и хабзэхэу Конституцэм щыгъэбыдахэм къемызэгъыу щымытмэ.

*Ауэ Іуэхур здэщыІэрщи, ди обществэм къыщыхъуа политическэ течениехэм, анархистхэм къыщыщІэдзауэ монархистхэм щиухыжу, националистическэ, шовинистическэ Іуэху еплъыкІэ зэмылІэужьыгъуэхэр пхызыгъэкІэхэм властыр зыІэрыгъэхьэным теухуа бэнэныгъэм кІуэ пэтми зрагъэубгъу, икІи дэ дыхуиткъым ар дымылъагъуну, зыхуэфащэ Іуэхугъуэхэри дымылэжьыну. Партым, Центральнэ Комитетым я Іуэху еплъыкІэр Іупщ1 дыдэу яубзыхуащ. Иджырей лъэхъэнэм дэ ди мурадыр — социализмэр революционнэу къэгъэщІэрэщІажьырщ, армыхъумэ 1917 гъэм Октябрым Лениным, большевикхэм, народым къыхаха гъуэгур Іэщ1ыб щІыжыныркъым. Дэ ди мурадыр къэралыр кууэ къэгъэщІэрэщІажьырщ, обществэм щхьэхуитыныгъэ, социальнэ захуагъэ нэхъыбэ щыІэн папщІэ экономикэр, социальнэ, политическэ структурэр егъэфІэкІуэныгъэхэр зэкІэлъыгъэкІуэныр. Мис арщ ди мурадыр, ар тщІыгъуу дэ дыхуокІуэ зи чэзу парт съездым. Си фІэщ мэхъу апхуэдэ Іуэху бгъэдыхьэкІэр езы съездми и лэжьыгъэм тепщэу зэрыщытынур.

ИкІи, дауи, дэ мыхъэнэшхуэ идот комсомолым къыхихыну идейно-политическэ гъуазэр зыхуэдэнум. Октябрым иужь лъэхъэнэ псом ди щІалэгъуалэм организацэр партым щІалэгъуалэм я деж тегъэщІапІэу щиІэщ. Партымрэ комсомолымрэ я зэхущытыкІэхэм я тхыдэр къызэрекІуэкІар зы псалъэу пхужыІэнукъым. А зэхущытыкІэхэр блэкІа зэманым лухуэу щытащ авторитарно-бюрократическэ системэм къэгъэувэным хуэфащэу. ЩІалэгъуалэ организацэхэр партым и кІэрыдэну къалъытэрт, я щхьэ и унафэ ящІыжыну Іуэхугъуэ куэдкІэ хуитэкъым. А псори блэкІа зэманым лэкІуэдыжьи хуейщ икІи абы хэм ящІыну ашкІомыр къызэрыкІа хъуащ. Атіэми фи съездым къыхицІыну хуей идейно-политическэ гъуазэм и мыхъэнэм хэхуэ, ныбжьыкІэхэм къэгъэувэным нахърэ зэгъэужьыным зэпымыууэ хуэкІуэ. Я хабзэхэм тетыкІэ лъэпкъ щхьэхуитхэр кІуэ пэтми нэхърэ зэкъуэувэ.

Дунейпсо цивилизацэр выхуэкІуэ унэтІыныгъэм и нэгъуэщІ лъэпкъуэкІэ зэкІэ дымыкІуэтэн щхьэкІэ ар сыт щыгъуи дигу иригъэлъэн хуейщ. Апхуэдэ шынагъуэ щыІэщ, абы и революционнэ Іуэхущ1афэу увын хуейщ Зэрыгурыіуэгъуэщи, зы лъэпкъэм я национализмэм адрейхэм я национализм зэщІигъэплъэну ара къудейщ. А Іуэхум щыхьэт техъуэ щапхъэ белджылыхэм фэрэ дэрэ нобэ дащыгъуазэщ. Хуабжьу къызыхэкІыкыгъуей хъуну зэбиныгъэ зэпыщІа щыІэ мэхъу. Абы дэ нобэ дызыхэт гъащІэм гу щылъыдотэ.

Национализмэр сыт и лъэныкъуэкІи шынагъуэщ, ауэ псом хуэмыдэжу — ар щІэблэ ныбжьыщІэм я захэщІыкІым щыхьхьэм деж. Абы щІыхуэм и захэщІыкІыр зэблеш, ар егъэщхьэрыуэ. Абы къыхэкІыу комсомолым сыт хуэдэ организационнэ зэхъуэкІыныгъэхэр имыгъуэтми, абырэ и Программэмрэ дяпэкІэ сыт хуэдэу ямыхуэу щытми, а организацэр щыІэн, абы къыщымынэу — лъэпкъ куэд щыпсэу ди къралыр щыІэн папщІэ фІэкІыпІэ имыІэу интернационализмэр щымыІау хъунукъым.

Марксрэ Энгельсрэ «Коммунистическэ партым и Манифестым» къыщалэта а гупсысэ иныр гъэкъуэнщэным теухуауэ делагъэ хэлъу жаІэхэр ддэн хуейкъым. Сэ си гугъу сщІыр лъэпкъ псори гъэкІуэдыкыным, ахэр зы «пролетарскэ щыуаным» щызэхэгъэтКІухьыным интернационализмэр теухуа хуэдэу зэрыжаІэрщ. Апхуэдэ Іэмал куэд мыщІауэ къату щытащ ди теоретикхэм. Авторитарно - бюрократическэ хабзэм пыщІа лэжьыгъэми интернационализмэр игъэныпІэкІэ зытеухуар зэдыщІэкІыу заблишу, псори зы жыпхъэм игъэувэну, лъэпкъ псори зэхъуэкІэжыныр щІэгъэпсыщІэным тещІыхьауэ щытащ, абы зэрыщыту народхэм къуаншагъэ кІалъызэрихьэрт.

А псори пэнщ, ауэ ди народ псори илъэс куэдкІэ зэрылажьэм къыдэкІуа фІыгъуэхуэр абыхэм яхуэзэтекъутэнукъым. Абыхэм езы интернационализмэ гупсысэм и мыхъэнэри нэхъ цІыкІу яхуэщІынукъым. Абы зэи жиІэркъым лъэпкъхэм я унафэ зэращІыжыр, зэрыщхьэхуитыр, я псэукІэм зэрытетыр щыІэн хуэмейуэ. А гупсысэр гъащІэм зэрыхуэщІам нобэ европейскэ, дунейпсо опытыр щыхьэт тохъуэ. Лъэпощхьэпо зэмылІэужьыгъуэхэр къызэранэкІыгъэ, цІыхуу щыІэр лъэхъэнэкІэрэ кІуатэ пэтми, ахэр экономическэ, культурнэ, политическэ, цІыхугъэ къызэрыгуэкІым зэкІэлъыкІуэныгъэхэм нахърэ зэгъэужьыным зэпымыууэ хэкІуэ. Я хабзэхэм тетыкІуэ. Я хабзэхэм тетыкІ лъэпкъ щхьэхуитхэр кІуэ пэтми нэхърэ зэкъуэувэ.

Дунейпсо цивилизацэр выхуэкІуэ унэтІыныгъэм и нэгъуэщІ лъэныкъуэкІэ зэкІэ дымыкІуэтэн щхьэкІэ ар сыт щыгъуи дигу иригъэлъэн хуейщ. Апхуэдэ шынагъуэ щыІэщ, абы теухуа Іуэхущ1афэу увын хуейщ Зэрыгурыіуэгъуэщи, зы лъэпкъэм я национализмэм адрейхэм я национализм зэщІигъэплъэну ара къудейщ. А Іуэхум щыхьэт техъуэ щапхъэ белджылыхэм фэрэ дэрэ нобэ дащыгъуазэщ. Хуабжьу къызыхэкІыкыгъуей хъуну зэбиныгъэ зэпыщІа щыІэ мэхъу. Абы дэ нобэ дызыхэт гъащІэм гу щылъыдотэ.

Национализмэр сыт и лъэныкъуэкІи шынагъуэщ, ауэ псом хуэмыдэжу — ар щІэблэ ныбжьыщІэм я захэщІыкІым щыхьхьэм деж. Абы щІыхуэм и захэщІыкІыр зэблеш, ар егъэщхьэрыуэ. Абы къыхэкІыу комсомолым сыт хуэдэ организационнэ зэхъуэкІыныгъэхэр имыгъуэтми, абырэ и Программэмрэ дяпэкІэ сыт хуэдэу ямыхуэу щытми, а организацэр щыІэн, абы къыщымынэу — лъэпкъ куэд щыпсэу ди къралыр щыІэн папщІэ фІэкІыпІэ имыІэу интернационализмэр щымыІау хъунукъым.

Маркс и Энгельс и «Коммунистическэ партым и Манифестым» къыщалэта а гупсысэ иныр гъэкъуэнщэным теухуауэ делагъэ хэлъу жаІэхэр ддэн хуейкъым. Сэ си гугъу сщІыр лъэпкъ псори гъэкІуэдыкыным, ахэр зы «пролетарскэ щыуаным» щызэхэгъэтКІухьыным интернационализмэр теухуа хуэдэу зэрыжаІэрщ. Апхуэдэ Іэмал куэд мыщІауэ къату щытащ ди теоретикхэм. Авторитарно - бюрократическэ хабзэм пыщІа лэжьыгъэми интернационализмэр игъэныпІэкІэ зытеухуар зэблишу, псори зы жыпхъэм игъэувэну, лъэпкъ псори зэхъуэкІэжыныр щІэгъэпсыщІэным тещІыхьауэ щытащ, абы зэрыщыту народхэм къуаншагъэ кІалъызэрихьэрт.

А псори пэнщ, ауэ ди народ псори илъэс куэдкІэ зэрылажьэм къыдэкІуа фІыгъуэхуэр абыхэм яхуэзэтекъутэнукъым. Абыхэм езы интернационализмэ гупсысэм и мыхъэнэри нэхъ цІыкІу яхуэщІынукъым. Абы зэи жиІэркъым лъэпкъхэм я унафэ зэращІыжыр, зэрыщхьэхуитыр, я псэукІэм зэрытетыр щыІэн хуэмейуэ. А гупсысэр гъащІэм зэрыхуэщІам нобэ европейскэ, дунейпсо опытыр щыхьэт тохъуэ. Лъэпощхьэпо зэмылІэужьыгъуэхэр къызэранэкІыгъэ, цІыхуу щыІэр лъэхъэнэкІэрэ кІуатэ пэтми, ахэр экономическэ, культурнэ, политическэ, цІыхугъэ къызэрыгуэкІым зэкІэлъыкІуэныгъэхэм нахърэ зэгъэужьыным зэпымыууэ хэ

лиҟэхэм я федерацэм. Лъэпкъ, народность псоми щыщ цIыхухэм я зэхэдэкIыгъэм, лъэпкъ куэду зэхэт кIэралым ущыпсэуфу щытыным теухуа идеехэр арауэ. Цыхум къызэригъэпэща культурэм и къулейгъэ псори къэгъэсэбэпыным, социализмэм щыгъуэ культурэм зегъэужьыным теухуа, идеехэр арауэ. Зауэ-банэ езымыгъэкIуэкI, атIэ фIыгъуэ къызыдэкIуэ лажьыгъэ зыгуэщI, гуащIэрыпсэухэр зэгуэзыгъэхьэ партым теухуа идеехэр арауэ.

Ленинэмэ псом нахьрэ *нэхъ атэлэу хэлъыр — ар диалектикэм и IэнатIэр* кIуагъэкIырщ, переходнэ, революционнэ лъэхъэнэм и нэцIэнэ гугъу дыдэхэр къэлъытэфынырщ, абы и объективнэ, субъективнэ Iуэхугъуэхэр, япэкIэ зыгъэкIуатэ къэрухэр къэщIэнырщ икIи къэгъэсэбэпынырщ. Ленинным и щIэиным и идее, опыт къулей зихуэдэ щымыIэхэр зэвгъэщIэну фыкъызыхуэдожэ.

Фи съездым къытегъэзэжкIэрэ, жысIэну сыхуейщ езыхэм я организацэм и япэ съездыр ирагъэкIуэкIыну Москва щызэхуэсауэ, щIалэгъуалэм я Коммунистическэ Союзым и лъабжьэр зыгъэтIылъауэ щыта щIалэхэмрэ хъыджэбзхэмрэ зэфIагъэкIа Iуэхугъуэхэм хуэдэхэр фэри зэфIэвгъэкIын хуейуэ къызэрыфIэщытыр. Абы щыгъуэми зэрызехьэ щыIащ, псалъэмакъышхуэхэр екIуэкIащ, абыхэм хэтащ «ЩIалэгъуалэ зэщIэхъеныгъэр сыт хуэдэу щытын хуей» упщIэм и жэуапыр щIалэгъуалэм я гъусэу къэзылъхьауэ, партым и лIыкIуэ цIэрыIуэхэри. Аращ къызыхэкIауэ щытари «ЩIалэгъуалэм я союзым и къалэхэм» теухуауэ нэхъ иужькIэ В. И. Лениныр къэпсэлъэн хуей хъуныр. Абы щыгъуэм комсомолым и Iуэху еплъыкIэм и лъабжьэр ягъэтIылъауэ, абы и лэжьыгъэм и унэтIыныгъэ нэхъыщхьэр яубзыхуауэ щытащ. Ноби мыхъэнэшхуэ иIэщ и куп щIэ псори къэнэжу а мурадыр хъумэ зэрыхъумкIэ, фи организацэр дяпэкIэ зэрыкIуэну гъэзугъэр зэриубзыхуну щIыкIэмкIэ псом япэрауэ фэ фызэупщIыжыным.

Iуэхур дапэкIэ дауэ екIуэкIыну икIи сытым хуэкIуэну? — а упщIэр зыхуэгъэзар фи закъуэкъым, абы партым и XXVIII съездми нэхъыщхьэу гулъытэ щыхуащIынущ, абы и жэуапыр нобэ ди обществэ псом къелъхьэуэ, икIэм-икIэжым ар еэым къызыхуилъхьэжын хуейщ дэтхэнэ советскэ щIыхуми. Фэ мыбы фыкъэкIуащ зэныкъуэкъуэ гуащIэхэр евгъэкIуэкIа нэужь, фи ныбжьэгъухэм я чэнджэщхэмкIэ фызащIэуэдауэ хъуауэ япэ дыдэу екIуэкIащ хэхыныгъэ хуитхэр, СССР-м и цIыхубэ депутатхэм я съездищыр, мылъкум, щIым, бэджэндым теухуа закон купщIафIэхэр къыщащта, щIэуэ хаха Совет Нэхъыщхьэм и сессихэр зэхэтащ, нэгъуэщI куэдхэри къэхъуащ. Республикэхэм, щIыпIэхэм нджыблагъэ щекIуэкIа хэхыныгъэхэмкIэ сух Советскэ бластым и зэхэлъыкIэ къэгъэщIэрэщIэжа зэфIэгъэувэныр. ЩIэдзапIэщIэхэм, инэжыпIэкIэ федеративнэ щIэдзапIэхэм тету Хэкум и лъэпкъ — къэрал ухуакIэр зэхъуэкIын папщIэ правовой лъабжьэхэр къызэрагъэпэщ.

ЗэхъуэкIыныгъэм кърикIуахэр дэ къэтлъытэ хъунущ международнэ зэхущытыкIэхэм нужьрей илъэсхэм къыщыхъуа зэхъуэкIыныгъэ и политикэм къытемыгъэм и политикэм къытемыкIыу, атIэ, ар нэхъ куу щIыуэрэ зэкIэлъыкIуэу икIи тегушхуэныгъэкIэ пхырыкIыурэ, абы и гугъу щIэсщIыр язныкъуэхэм щIыбагъкIэ дызэрагъэлъэгъуар, дыдэм щIэупщIэ дыдэр, къэралым илъэс куэдкIэ къэщIэрэщIэжынымкIэ гугъапIэ имыIэж хъунт, ар и пIэм иригъэувыIыхынт. Сэ и гугъу сщIыхъэркъым япэрей хабзэхэу репрессехэм, зэхуэгъэ щымыIэным, щIыхуэгъэ щымыIэным, къэхуэдэ хэкIуэдэным, тхьэмыщкIагъэм хуэдэхэм абыхэм къызэрыдагъэзэжынум.

Дэ тлъагъун хуейщ абы выхунэнкIэ хъунур, гражданскэ Iуэху бгъэдыхьэкIэ быдэ дубыдын папщIэ. Си фIэщ мэхъу ди народым, псом япэрауэ щIалэгъуалэм, къэралым блэкIа зэманым егъэгъэзэжынур, дэ дгъуэта щхьэхунтынытыгъэр зыIэщIэгъэкIыныр тегушхуэныгъэкIэ зэрамыдэнур. НэгъуэщI лъэныкъуэкIэ, обществэм къыхуагъэуэ социалистическэ хабзэхэм кIапэкIын, илъэс пIащIэ 1917 гъэм Октябрым и ужькIэ къэткIуа гъэзугъэм псор щыуагъэу екIуэдынэ къэзэуныгъэхэр кIуэдынымкIэ, обществэ зыужьынымгъэм и гъэугу нэхъыщхьэм текIынымкIэ шынагъуэ щыIэу. Атэмэ социалистическэ идее, лъапIэныгъ

Аруан районым КПСС-м и XXIII съездым и цIэкIэ щыIэ колхозым и кIалэн нэхъыщхьэр гъавэрэ IэщхэкIрэ къэлэжьыныр.

Лэжьэфыну къуажэм дэс цIыху 620-м щыщу 366-р колхозхэтхэщ.

Колхозым лэжьыгъэ Iэнатlэу 17 нIэщ, а Iэнатlэ псори бэджэнд лэжьэкIэм хуэкIуащ.

Колхозым и правленэмрэ бэджэндым хуэкIуа гупхэмрэ я зэгурыIуэныгъэхэм япкъ иткIэ мэкъумэшым елэжьхэм щIыр, тракторхэр, комбайнхэр, адрей мэкъумэш техникэр илъэситхукIэ кратащ.

ИлъэситхукIэ пращIылIащ правленэм зэгурыIуэныгъэ Iэщыхъуэхэми.

СЫТХЭР УИ ПСЭУКIЭ, КЪУАЖЭ?

МЭКЪУМЭШЫЩIЭМ зихъуэжащ, и лэжьэкIэр, и Iуэху бгъэдыхьэкIэр нэгъуэщI хъуащ. Аращ, псом япэу, нэгъабэ колхозым иIа ехъулIэныгъэхэр къыдыхэкIар. Къащтэмэ, гъавэу, Iэщхэкlыу 1989 гъэм колхозым ищIам сом мелуани 4-рэ мин 749-рэ къыщIэкIащ. Ар сом 1 мелуанкIэ нэхъыбэщ 1988 гъэм и бжыгъэм нэхъ рэ. Хэхъуэ къабзэр ёом 1 мелуанрэ мин 613-рэ хъуащ, ари 1988 гъэм еплъытмэ, сом мини 100-м щIигъукIэ хэхъуащ. Лэжьыгъэм халъхьа сом къэс фейдэуэ сом ныкъуэрэ кIэлейкIитIрэ кIитащ. Зы колхозхэтым хуэзэу нэгъабэ сом мини 9-рэ щIэныр арат. Иджы колхозым апхуэдэ Iуэху еплъыкIэ ущрихьэлIэжынукъым. Гупым, псалъэм папщIэ, гъавэ игъэкIмэ, абы зэрелэжьынум и лейуэ зы трактори, зы жыласи, зы кънтхъи пхуиIыгъынукъым — абы ахъшэ токIуадэ, гъавэ къэлэжьыщIэр дрехуей, лэжьапIэр иреудых. Нэхъапэкэм мэкъумэшыщIэхэр щыгуфIыкIыу цытащ Т-150, К-700 тракторышхуэхэм, ауэ нобэ ахэр ямыдэу уроххьэлIэ — лъапIэхэщ, къарууэ ябгъэдэлъ псори къэбгъэсэбэпын папщIэ япыщIэн Iэмэпсымэ бгъуэтыркъым. Зи Iуэху еплъыкIэм зихъуэжа бэджэндырылажьэр а тракторышхэр къыщалъхуа гъэш фермэхэм къытранэри абы щапI, жэмыщIэ хъуа нэужь зи гуп хагъэхьэну жэмышым иратри ирагъэгъэхъэзыр, ирагъэгъасэ. Апхуэдэ щIыкIэкIэ мыбы къыщызэрагъэпэщащ хъунщэм гъэшыщхуэкIэ узыщыгугъын жэм фIэкIа хэмыхьэныр. Иджы гъэш фермэхэм щыплъагъужыркъым жэм «щхьэ бжыгъэ ныбэ нэщIэ — Iэщ бжыгъэр ирикъун щхьэкIэ яIыгъыжкъым зи шхуэл зэIыхьа, гъэшкIэ мыщIагъуэ.

Зэрынэрылъагъущи, бэджэндым зэрыхуэкIуам сыт и лъэныкъуэкIи фIы къыхудэкIуащ колхозым. Ауэ езы бэджэндым ирилажьэхэм сыт абы къахунхьар?

Хозяйствэм щIыуэ гектар 3694-рэ иIэщ, абы щыщу гектар 2011-р вапIэщ.

Гъэ кIуам гектарым мэкъумылэ единицэу центнер 35,6-рэ къытекIащ.

Ику иту зы гектарым фейдэ къабзэу сом 807-рэ къаритащ.

Колхозым иIэщ Iэщыщхуэу 1.638-рэ, мэлу 1.269-рэ, шыуэ 273-рэ, кхъуэуэ 1407-рэ.

Гъэш фермэхэм жэм 485-рэ тетщ, абы щыщу 240-р гъэщыфIэ фIыцIэ-къуэлэн лъэпкъым щыщщ.

Илъэс кIуам жэм фIыцIэ-къуэлэнхэм дэтхэнэми хуэзэу шэ килограмм 3663-рэ къыщIэкIащ.

ФIыцlэ-къуэлэнхэм ящыщу жэмищэ къэс шкIуэ 93-рэ къыщIагъэхъуащ.

ЗЭМАНЫР, БЭДЖЭНДЫР, КОЛХОЗХЭТХЭР

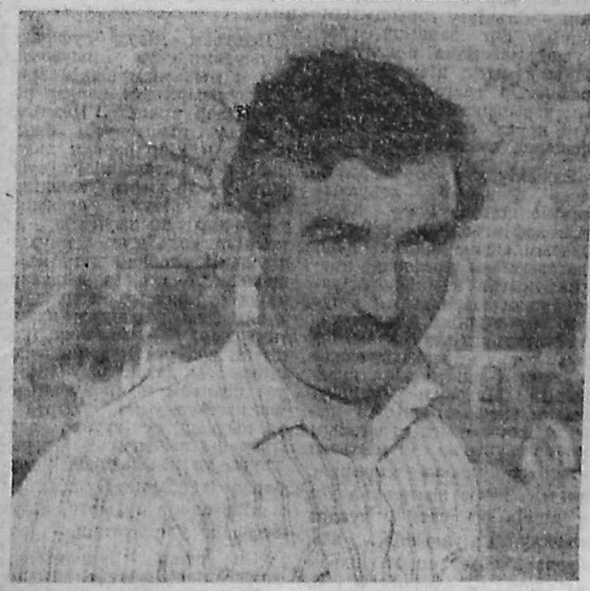

✦ ЕтIысэх иIэкъым и лэжьэгъуэ махуэм Щомахуэ Хьэзрит (ищхьэ сурэтхэм сэмэгурабгъумкIэ). Абы зэфIэкIыу иIэр ирехъэлIэ и гъусэ Хьэкъун МуIэедрэ езымрэ мурад ящIар зэгъэхъуэлIэным — выщIэ ягъашхэхэм я хьэлагъыр килограмм 500-м нэгъасыным.

✦ И къуэш и гъусэхэм я лэжьыгъэр IэкIуэлъакIуэу сунатI Псэнакъуэ Хьасан (лажьэкIэ). Ар езыр-езыр ономощи, Iуэхум фIыуэ хещIыкI.

✦ Гъэш фермэхэр жэмкIэ зыщыгугъ танахэр зыхуей хунгъазэу мэлажьэ Iэщыхъуэ пыбжьыщIэ ГъуэплъащIэ Заур (илъабжьэм).

Тезыхар ЩОМАХУЭ Владимирщ.

Хьэпщlэ Биуанрэ зи унафэщI фермэхэр.

Апхуэдэу щытми, колхозым зиужьыртэкъым, уеблэмэ щIыхуэу сом мелуани 7-м щIигъу телът. ЦIыхухэми я псэукIэр зэрефIэкIуэ щыIэтэкъым, лэжьапIэу къахьыр зэрымащIэм къыхэкIыу колхозхэтхэр зэгрылэжьыкIырт. Iуэху зехьэкIэ щыIэхэм колхоз унафэщIхэри, лэжьакIуэхэри Iэпх-лъэпх ящIат.

Махуэ къэс жыхуаIэм хуэдэу нэхъ гугъу къэхъу щытыкIэм игъэгузавэ колхоз унафэщIхэм мурад ящIащ къэралым щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэхэм къадэунаха Iуэху зехьэкIэхэр, лэжьыгъэ къызэгъэпэщыкIэхэр, лажьапIэ тыкIэхэр щIэгъэкъуэн ящIыну. Апхуэдэ щIыкIэкIэ щыхуэкIуащ КПСС-м и XXIII съездым и цIэкIэ щыIэ колхозым бэджэнд лэжьэкIэм.

ЛЭЖЬЭКIЭЩIЭМ ухуэкIуэныр Iуэху тынш къым, щIэм дытету дылэжьэнущ жыпIэкIэ зэфIэкIыркъым, — жеIэ колхоз правленэм и председатель Бытlэ Хьэчим. — Дэ бэджэнд лэжьэкIэм дыкърыхуэкIуэну щыкIэр дыубзыхуным нужь илъэсыкIэ дитащ. Москва къыщыщIэдзащ, абы щыщ едзагъэшхуэхэр дэIэпыкъуагъу тщIыи ди мурау. Арщхьэкlэ абы къатехуагъэлъагъуэхэр ди Iуэхум езэгъыртэжьым. Дэlэпыкъуэгъу, чэнджэщагъу нэс тхуэхъуи ди щIыпIэм щыIэу къыщIэкIащ. Ар республикэм и Агропромым и лэжьакIуэ Щомахуэ Казбет. А IэщIагъэмкI Iуэхур дэ куэдкIэ сабэп къытхуэхъуащ.

Псори дыубзыхуа нэужькIэ, колхозхэтхэр зэхуэтщэри, жаIэщ: «Мэкъумэш бригадэ зи унафэщI Щомахуэ Хьэпщlэ Биуанрэ зи унафэщI фермэхэр.

Апхуэдэу щытми, колхозым зиужьыртэкъым, уеблэмэ щIыхуэу сом мелуани 7-м щIигъу телът. ЦIыхухэми я псэукIэр зэрефIэкIуэ щыIэтэкъым, лэжьапIэу къахьыр зэрымащIэм къыхэкIыу колхозхэтхэр зэгрылэжьыкIырт. Iуэху зехьэкIэ щыIэхэм колхоз унафэщIхэри, лэжьакIуэхэри Iэпх-лъэпх ящIат.

Махуэ къэс жыхуаIэм хуэдэу нэхъ гугъу къэхъу щытыкIэм игъэгузавэ колхоз унафэщIхэм мурад ящIащ къэралым щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэхэм къадэунаха Iуэху зехьэкIэхэр, лэжьыгъэ къызэгъэпэщыкIэхэр, лажьапIэ тыкIэхэр щIэгъэкъуэн ящIыну. Апхуэдэ щIыкIэкIэ щыхуэкIуащ КПСС-м и XXIII съездым и щIэкIэ щыIэ колхозым бэджэнд лэжьэкIэм.

ЛЭЖЬЭКIЭЩIЭМ ухуэкIуэныр Iуэху тынш къым, щIэм дытету дылэжьэнущ жыпIэкIэ зэфIэкIыркъым, — жеIэ колхоз правленэм и председатель Бытlэ Хьэчим. — Дэ бэджэнд лэжьэкIэм дыкърыхуэкIуэну щыкIэр дыубзыхуным нужь илъэсыкIэ дитащ. Москва къыщыщIэдзащ, абы щыщ едзагъэшхуэхэр дэIэпыкъуагъу тщIыи ди мурау. Арщхьэкlэ абы къатехуагъэлъагъуэхэр ди Iуэхум езэгъыртэжьым. Дэlэпыкъуэгъу, чэнджэщагъу нэс тхуэхъуи ди щIыпIэм щыIэу къыщIэкIащ. Ар республикэм и Агропромым и лэжьакIуэ Щомахуэ Казбет. А IэщIагъэмкI Iуэхур дэ куэдкIэ сабэп къытхуэхъуащ.

Псори дыубзыхуа нэужькIэ, колхозхэтхэр зэхуэтщэри, жаIэщ: «Мэкъумэш бригадэ зи унафэщI Щомахуэ Хьэпщlэ Биуанрэ зи унафэщI фермэхэр.

Апхуэдэу щытми, колхозым зиужьыртэкъым, уеблэмэ щIыхуэу сом мелуани 7-м щIигъу телът. ЦIыхухэми я псэукIэр зэрефIэкIуэ щыIэтэкъым, лэжьапIэу къахьыр зэрымащIэм къыхэкIыу колхозхэтхэр зэгрылэжьыкIырт. Iуэху зехьэкIэ щыIэхэм колхоз унафэщIхэри, лэжьакIуэхэри Iэпх-лъэпх ящIат.

Махуэ къэс жыхуаIэм хуэдэу нэхъ гугъу къэхъу щытыкIэм игъэгузавэ колхоз унафэщIхэм мурад ящIащ къэралым щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэхэм къадэунаха Iуэху зехьэкIэхэр, лэжьыгъэ къызэгъэпэщыкIэхэр, лажьапIэ тыкIэхэр щIэгъэкъуэн ящIыну. Апхуэдэ щIыкIэкIэ щыхуэкIуащ КПСС-м и XXIII съездым и щIэкIэ щыIэ колхозым бэджэнд лэжьэкIэм.

ЛЭЖЬЭКIЭЩIЭМ ухуэкIуэныр Iуэху тынш къым, щIэм дытету дылэжьэнущ жыпIэкIэ зэфIэкIыркъым, — жеIэ колхоз правленэм и председатель Бытlэ Хьэчим. — Дэ бэджэнд лэжьэкIэм дыкърыхуэкIуэну щыкIэр дыубзыхуным нужь илъэсыкIэ дитащ. Москва къыщыщIэдзащ, абы щыщ едзагъэшхуэхэр дэIэпыкъуагъу тщIыи ди мурау. Арщхьэкlэ абы къатехуагъэлъагъуэхэр ди Iуэхум езэгъыртэжьым. Дэlэпыкъуэгъу, чэнджэщагъу нэс тхуэхъуи ди щIыпIэм щыIэу къыщIэкIащ. Ар республикэм и Агропромым и лэжьакIуэ Щомахуэ Казбет. А IэщIагъэмкI Iуэхур дэ куэдкIэ сабэп къытхуэхъуащ.

Псори дыубзыхуа нэужькIэ, колхозхэтхэр зэхуэтщэри, жаIэщ: «Мэкъумэш бригадэ зи унафэщI Щомахуэ Хьэпщlэ Биуанрэ зи унафэщI фермэхэр.

✦ ЕтIысэх иIэкъым и лэжьэгъуэ махуэм Щомахуэ Хьэзрит (ищхьэ сурэтхэм сэмэгурабгъумкIэ). Абы зэфIэкIыу иIэр ирехъэлIэ и гъусэ Хьэкъун МуIэедрэ езымрэ мурад ящIар зэгъэхъуэлIэным — выщIэ ягъашхэхэм я хьэлагъыр килограмм 500-м нэгъасыным.

✦ И къуэш и гъусэхэм я лэжьыгъэр IэкIуэлъакIуэу сунатI Псэнакъуэ Хьасан (лажьэкIэ). Ар езыр-езыр ономощи, Iуэхум фIыуэ хещIыкI.

✦ Гъэш фермэхэр жэмкIэ зыщыгугъ танахэр зыхуей хунгъазэу мэлажьэ Iэщыхъуэ пыбжьыщIэ ГъуэплъащIэ Заур (илъабжьэм).

Тезыхар ЩОМАХУЭ Владимирщ.

Хьэпщlэ Биуанрэ зи унафэщI фермэхэр.

Апхуэдэу щытми, колхозым зиужьыртэкъым, уеблэмэ щIыхуэу сом мелуани 7-м щIигъу телът. ЦIыхухэми я псэукIэр зэрефIэкIуэ щыIэтэкъым, лэжьапIэу къахьыр зэрымащIэм къыхэкIыу колхозхэтхэр зэгрылэжьыкIырт. Iуэху зехьэкIэ щыIэхэм колхоз унафэщIхэри, лэжьакIуэхэри Iэпх-лъэпх ящIат.

Махуэ къэс жыхуаIэм хуэдэу нэхъ гугъу къэхъу щытыкIэм игъэгузавэ колхоз унафэщIхэм мурад ящIащ къэралым щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэхэм къадэунаха Iуэху зехьэкIэхэр, лэжьыгъэ къызэгъэпэщыкIэхэр, лажьапIэ тыкIэхэр щIэгъэкъуэн ящIыну. Апхуэдэ щIыкIэкIэ щыхуэкIуащ КПСС-м и XXIII съездым и щIэкIэ щыIэ колхозым бэджэнд лэжьэкIэм.

ЛЭЖЬЭКIЭЩIЭМ ухуэкIуэныр Iуэху тынш къым, щIэм дытету дылэжьэнущ жыпIэкIэ зэфIэкIыркъым, — жеIэ колхоз правленэм и председатель Бытlэ Хьэчим. — Дэ бэджэнд лэжьэкIэм дыкърыхуэкIуэну щыкIэр дыубзыхуным нужь илъэсыкIэ дитащ. Москва къыщыщIэдзащ, абы щыщ едзагъэшхуэхэр дэIэпыкъуагъу тщIыи ди мурау. Арщхьэкlэ абы къатехуагъэлъагъуэхэр ди Iуэхум езэгъыртэжьым. Дэlэпыкъуэгъу, чэнджэщагъу нэс тхуэхъуи ди щIыпIэм щыIэу къыщIэкIащ. Ар республикэм и Агропромым и лэжьакIуэ Щомахуэ Казбет. А IэщIагъэмкI Iуэхур дэ куэдкIэ сабэп къытхуэхъуащ.

Псори дыубзыхуа нэужькIэ, колхозхэтхэр зэхуэтщэри, жаIэщ: «Мэкъумэш бригадэ зи унафэщI Щомахуэ Хьэпщlэ Биуанрэ зи унафэщI фермэхэр.

✦ ЕтIысэх иIэкъым и лэжьэгъуэ махуэм Щомахуэ Хьэзрит (ищхьэ сурэтхэм сэмэгурабгъумкIэ). Абы зэфIэкIыу иIэр ирехъэлIэ и гъусэ Хьэкъун МуIэедрэ езымрэ мурад ящIар зэгъэхъуэлIэным — выщIэ ягъашхэхэм я хьэлагъыр килограмм 500-м нэгъасыным.

✦ И къуэш и гъусэхэм я лэжьыгъэр IэкIуэлъакIуэу сунатI Псэнакъуэ Хьасан (лажьэкIэ). Ар езыр-езыр ономощи, Iуэхум фIыуэ хещIыкI.

✦ Гъэш фермэхэр жэмкIэ зыщыгугъ танахэр зыхуей хунгъазэу мэлажьэ Iэщыхъуэ пыбжьыщIэ ГъуэплъащIэ Заур (илъабжьэм).

Тезыхар ЩОМАХУЭ Владимирщ.

Хьэпщlэ Биуанрэ зи унафэщI фермэхэр.

Апхуэдэу щытми, колхозым зиужьыртэкъым, уеблэмэ щIыхуэу сом мелуани 7-м щIигъу телът. ЦIыхухэми я псэукIэр зэрефIэкIуэ щыIэтэкъым, лэжьапIэу къахьыр зэрымащIэм къыхэкIыу колхозхэтхэр зэгрылэжьыкIырт. Iуэху зехьэкIэ щыIэхэм колхоз унафэщIхэри, лэжьакIуэхэри Iэпх-лъэпх ящIат.

Махуэ къэс жыхуаIэм хуэдэу нэхъ гугъу къэхъу щытыкIэм игъэгузавэ колхоз унафэщIхэм мурад ящIащ къэралым щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэхэм къадэунаха Iуэху зехьэкIэхэр, лэжьыгъэ къызэгъэпэщыкIэхэр, лажьапIэ тыкIэхэр щIэгъэкъуэн ящIыну. Апхуэдэ щIыкIэкIэ щыхуэкIуащ КПСС-м и XXIII съездым и щIэкIэ щыIэ колхозым бэджэнд лэжьэкIэм.

ЛЭЖЬЭКIЭЩIЭМ ухуэкIуэныр Iуэху тынш къым, щIэм дытету дылэжьэнущ жыпIэкIэ зэфIэкIыркъым, — жеIэ колхоз правленэм и председатель Бытlэ Хьэчим. — Дэ бэджэнд лэжьэкIэм дыкърыхуэкIуэну щыкIэр дыубзыхуным нужь илъэсыкIэ дитащ. Москва къыщыщIэдзащ, абы щыщ едзагъэшхуэхэр дэIэпыкъуагъу тщIыи ди мурау. Арщхьэкlэ абы къатехуагъэлъагъуэхэр ди Iуэхум езэгъыртэжьым. Дэlэпыкъуэгъу, чэнджэщагъу нэс тхуэхъуи ди щIыпIэм щыIэу къыщIэкIащ. Ар республикэм и Агропромым и лэжьакIуэ Щомахуэ Казбет. А IэщIагъэмкI Iуэхур дэ куэдкIэ сабэп къытхуэхъуащ.

Псори дыубзыхуа нэужькIэ, колхозхэтхэр зэхуэтщэри, жаIэщ: «Мэкъумэш бригадэ зи унафэщI Щомахуэ Хьэпщlэ Биуанрэ зи унафэщI фермэхэр.

✦ ЕтІысэх нІэкъым и лэжьэгъуэ махуэм Щомахуэ Хьэрит (ищхьэ сурэтхэм сэмэгурабгъумкІэ). Абы зэфІэкІыу нІэр ирехьэлІэ и гъусэ Хьэнъуи МуІэедрэ езымрэ мурад ищІар зэгъэхъулІэным — выщІэ ягъашхэхэм я хьэлъагъэр килограмм 500-м нэгъэсыным.

✦ И къуэщ и гъусэхэм я лэжьыгъэр ІэкІуэлъакІуэу еупэтІ Псэныкъуэ Хьэсэн (ижьымкІэ). Ар езыр агрономщи, Іуэхум фІыуэ хещІыкІ.

Тезыхар ЩОМАХУЭ Владимирщ.

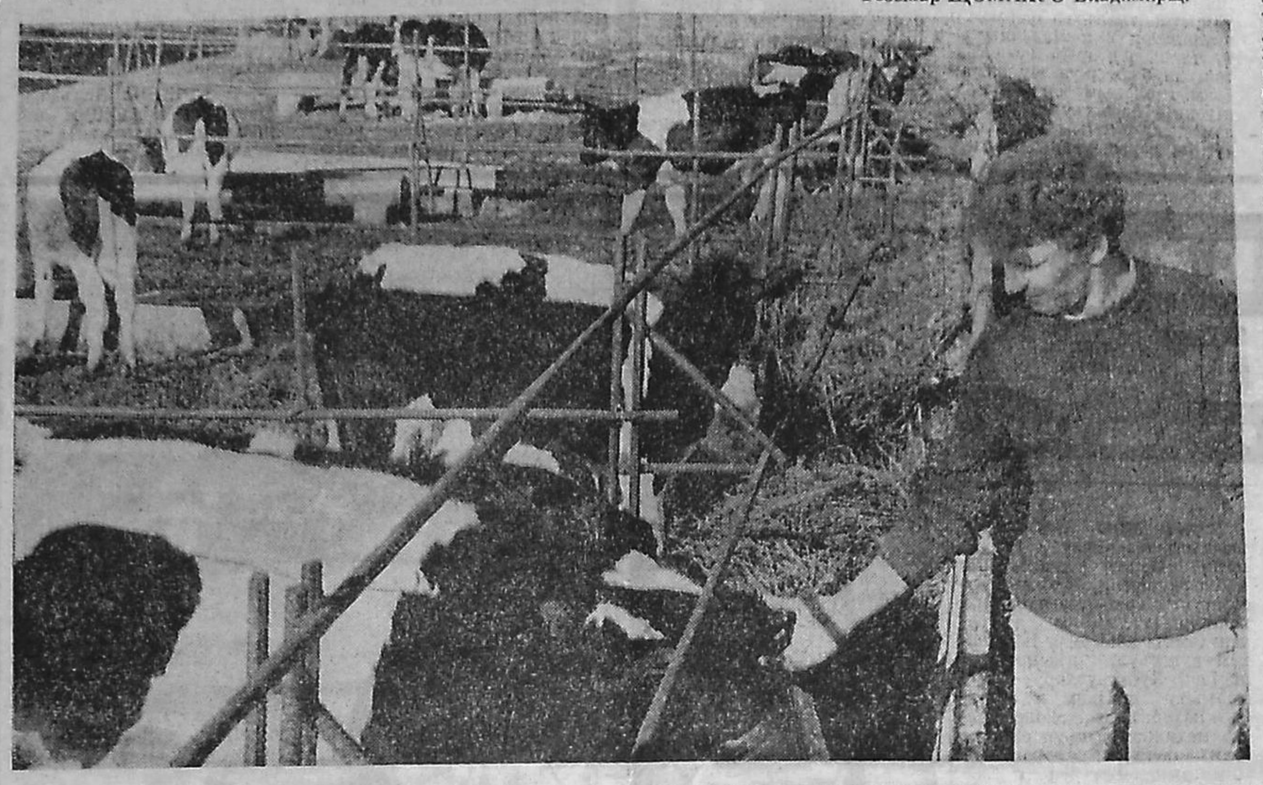

ЛЭЖЬЭКІЭЩІЭМ ухуэкІуэныр Іуэху тынщкъым, щІэм дытету дылэжьэнущ жыпІэкІэ зэфІэкІыркъым, — жеІэ колхоз правленэм и председатель Бытlэ Хьэчим. — Дэ бэджэнд лэжьэкІэм дызэрыхуэкІуэну щІыкІэр дыубыдыпэмкІэ дитащ. Москва къыщыщІэдзащ, абы щыщ еджагъэшхуэкэр дэІэпыкъуэгъу тщІын ди мурад. Арщхьэкlэ абы къытхуагъэлъагъуэкэр ди Іуэхум езэгъыртэкъым. Дэlэпыкъуэгъу, чэнджэщагъу нэс тхуэхъуи ди щІыпІэм щыlэу къыщІэкІащ. Ар республикэм и Агропромым и лэжьакІуэ Щомахуэ Казбек. А Іэщlагъэлl Іущыр дэ куэдкІэ сэбэп къытхуэхъуащ.

Псори дыубзыхуа нэужькІэ, колхозхэтхэр зэхуэтшэсри, яжетІащ: «Мэкъумэш бригадэу тІу диlати диlэжкъым. Бригадири, абы и дэlэпыкъуэгъуи, учетчики, трактористи диlэжкъым. Диlэр сыт? ЩІы диlэщ, зехьэн хуейуэ, техникэ диlэщ, ар ирызэпхьэну. Фермэхэри арэщ: заведующи, жэмыши, Іэхъуи диlэжкъым. Жэм, Іэщlэвыщlэ, мэл, щы, кхъуэ, ахэр зыщlэтын псэуалъэ диlэщ. ЩІы хуейм еттынущ, абы зэрелэжьын техникэ и гъусэу. Жэм къэзышыну, Іэщ зыгъэшхэну хуейхэми яттынущ. Лэжьэну хуейм Іэмал псори къыхуэзгъэпэщынущ, этщІыпlэ зэгурыІуэныгъэм ипкъ иткlэ». Ягурыдгъэlуащ къалэну яlэнури, хунтыныгъэу ягъуэтынури, я лэжьапщІэр къэзыхэкІынури.

— Бэджэндыр щlэгъэкъуэн тщІыныр къызыхэкlар сыт? — пещэ Хьэчим и псалъэм упщІэкІэ. — Абы дыхуэзышlар Лениным и декретхэращ, къапщтэмэ, Советскэ властыр зэрыуву щІым теухуауэ къыдагъэкІа декретырщ. «Властыр — Советхэм, щІыр — мэкъумэшыщІэхэм, фабрикэхэр — рабочэхэмl» жыхуиlэ къыхуеджэныгъэрщ. Ахэрщ илъэс 70 и пэкlэ мэкъумэшыщІэр властым и телъхьэ зыщlауэ щытар. Декретымрэ къыхуеджэныгъэмрэ я купщІэу щытар сытыт? ЩІыр зыlэщlалъын хуейр абы телэжьыхьыр араш. Лениным деж дгъэзэжыну партым дыкъызыхуриджэм куэд щlауэ ттщlэгъупщэжа а гупсысэ телъыджэм дыхунэжащ. Арати, дытегушхуащ, ди щІыхуэр абы дедгъэхьэхыфащ. Иджы зы Іэнатlи колхозым щыдиlэкъым лэжьэкІэщІэм хуэмыкІуауэ.

Хьэчим зи гугъу ищІ Іуэхугъуэхэр зэфІэмыкІ щІыкІэ псом япэ бэджэнд лэжьэкІэм тегушхуащ. Мэлыхъуэ МуІэед. И къуитІыр и гъусэу абы нартыху игъэкІащ. А мэкъумэшыщІэ нэсыр пасэу егупсысауэ щытащ лэжьэкІэщІэм. Илъэс 15 хуэдэ и пэкlэ гектарым хуэзэу гуэдз центнер 45-м щІигъу къызэрытрихыфам теухуауэ сыщежхъуэхъум, абы къызжиlауэ щытащ мыпхуэдэу: «Ди щІым къитынур аракъым. Схухырах зы хьэсэ. Дэнэ дежми содэ. Ауэ и пэм къыщыщІэдзауэ и кІэм нэс сэ зесхьэну: звэну, тессэну, Іусхыжыну. ЩІыр зэрызгъэпэ-

202-рэ и уасэ лэжьыгъэ зэфІигъэкІын хуеямэ, сом мини 10-рэ 30-рэ и уасэ иГъэзэщІащ. Мазэ лэжьапщІэр ину иту сомэ 179-рэ кІэпІейкІэ 81-рэ колхозым щыхъун хуейуэ ягъэувати. ар сом 265-рэ кІэпІейкІэ 17-м нэсащ. Уеблэмэ, Іэщыхъуэхэм я лэжьапщІэр нэхъыбэжщ — сом 297-рэ кІэпІейкІэ 80-рэ мэхъу.

Зэрыгурыlуэгъуэщи, илъэс кІуам лэжьахэр абы и пэ кІихуэ илъэсми лэжьахэрщ. Лэжьыгъэм и къызэгъэпэщыкІэрщ зызыхъуэжар.

Нэгъабэ гъавэуи Іэщхэкlыуи къэралым иращэн хуеяр колхозым ехъулІэныгъэкІэ зэфІигъэкІащ, сэхураным фІэкІа къэмынэу. Пэжщ, бэджэндыр къыщемыжьэми колхозыр и къалэнхэм щехъулІэ щыlащ. Ауэ абы щыгъуэ гъавэ къэлэжьыным сыт текІуадэми, зыщІыпІэхэм лъэпсейуэ къыщащэхуу лыуэ я1 Іэщ уэдыкъуахэм сыт хуэдиз хэщІыныгъэ колхозым къритми къызыфІэlуэху щыlэтэкъым. Хэт и мылъкут ар? Нэхъыщхьэр къалэнхэр гъэзэщІа зэрыхъуамкІэ хъыбар ищхьэмкІэ щыІэ унафэщІхэм егъэ-

хуэмкІэ пхуэвэнукъым абы пхъэlэщитху фІэкІа пымыдзауэ.

ІЭНАТІЭ псори лэжьэкІэщІэм хуэдгъэкІуащ жаlэу щытIысыжакъым мы колхозым. КъыкІэлъыкІуэ лъэбакъуэхэри ячыр, бэджэндым зрагъэужь. Къапщтэмэ, фермэхэм щылажьэ гупхэм шэ, лы къэлэжьыным и мызакъуэу, Іэщым яшхыну мэкъумылэри ягъэхьэзырыну я пщэ далъхьэжащ. Иджы фермэхэм щІы зригъэбыдылІащ. Мэкъумылэ къызэралэжь Іэмэпсымэхэр хуэхахащ. А Іуэхур Іэщыхъуэхэм зэманым екІу кlудейуэ яча лъэбакъуэкъым. Іэщым хъер къыщыкІын папщІэ мэкъумылэкІэ къызэгъэпэщын хуейщ, ари зэмылІэужьыгъуэу, къэ-

Гъэ кІуам сенажыр зэрыщытУ, люцернэ мэкъум и ныкъуэр, силосыр, и Іыхьэ щанэм фІэкІ къэмынэу, япэ классу ягъэтIылъащ. Мэкъумылэ зэпэщыр апхуэдэу лъабжьэ хуэхъуащ лы къэралым ещэнымкІэ илъэс планыр хуэдэ зырэ ныкъуэм щІигъукІэ колхозым зэригъэзэщІами.

ЩІэуэ нэгъуэщІ зыгуэри хэлъщ Іэщыхъуэхэм я лэжьыгъэм. Жьы хъуауэ е сымаджэу хъушэм къыхагъэкІ жэмхэр зэрызэрахъуэкІын Іэщ мы колхозым дяпэкlэ зыщІыпІи къыщилъыхъуэнукъым. Абы колхозым ахъшэщхуэ фІехь, къащэхухэми гъэшыфІэу щымыт нуэд къахокІ. Иджы жэм нэхъ гъэшыфІэхэм я шкІэбз цІыкІуЛэжьэкІэщІэм нэхъ ехъулІа Псэныкъуэ Хьэсэн и гупым хэт дэтхэнэ зыми нэгъабэ и мазэ лэжьапщІэр ину иту сом 1.220-м нэсащ. Нэгъуэщlу жыпІэмэ, илъэсым зы цІыхум сом мин 14-рэ 611-рэ къиlэжьащ.

Мазэ къэс яlа лэжьапщІэм нэмыщІ сом мин блырыблым щІигъу ялъысыжащ Іэщlэвыщlэ зыгъэшха Хьэнъуи МуІэедрэ Щомахуэ Хьэзиторэ гъэм и кІэм.

Гъэ кІуар къайхъулІащ Къэгъэзэж Исмэхьил зи унафэщІу щыта гъэш фермэм и лэжьакІуэхэм. Тхьэзэплъ Хьэпагуэ зи унафэщІ мэлыхъуэхэм, уда дахэ зыгъэкІ Щоджэн Уэзырбий и гупым. Борисов Сергей Иванович зи унафэщІ кхъуахъуэхэм.

Мыбдежым щынэрылъагъущ колхозым и мызакъуэу, езы колхозхэтхэми лэжьэкІэщІэм фIы къазэрыхудэкІуэр. Нэхъыщхьэращи, щытыкІэ ткIийм ита хозяйствэр лъабыдэкІэ мэув, колхоз лэжьыгъэм цІыхухэм я гупэр хуагъэзэжащ, уэзрыпсэуп абы къызэрыпэкІуэнур ялъагъур.

АПХУЭДЭУ щытми, лэжьэкІэщІэм и Іэмал псори нэсу къэгъэсэбэпа хъуакъым. Зыхунэмысахэри, щыщІэныгъэ гуэрхэри Іуэлъэныкъуэкэ ирагъэкъуэну, щхьэзыфІэфІу щытыну.

Куэдым урегъэгупсыс Іэщыхъуэхэм я лэжьэкІэми Лэжьэкlэщlэм хуэкІуауэ щытами, абы и хабзэхэм тёту лэжьэфакъым Іэщ зыгъашхэ Гъубжокъуэ Володя и гупыр. Дэтхэнэ зыми лэжьыгъэм кlарууэ, зэфІэкІыу хилъхьар тэмэму къызэрамылъытам, лэжьапщІэр егугъуами, зыщlезыгъэхами зэхуэдэу зэрыхуэтхам кърикІуащ мы гупыр и къалэнхэм зэрыпэмылъэщар. Іэщ ягъашхэм дэтхэнами хуэзэу жэщ-махуэм зытралъхьар зэрыхъуар грамм 498-рэщ. Мы гупри щІыху щыкІух хъууэ щытащ, ари куэдыlуэу къыщlэкІынущ. Гуп нэхъ мащІэр нэхъ мэлажьэр. Куэдыlуэ мэхъу мэлыхъуэхэри. Аращ абыхэм я лэжьапщІэр гъэ кІуам щlэмэщlар, щынэ къыщlэгъэхъуэнымкІи цы къалэжьынымкІи я Іуэхур мыlелми.

КУЭД мэхъу лэжьэкІэщІэм упщІэу, къалэну къигъэувахэр. Нэхъыщхьэ дыдэу къэувыр лэжьакlуэу къуажэм дэсыр лэжьыгъэ lэнатlэкlэ къызэгъэпэщынырщ. Бэджэндым хуэкІуа lэнатlэхэм лэжьакІуэ зыпхэм лей щыхъуащ, ахэр лэжьапlэ хуейщ. Сыт абы и лэжьыкъуэкlэ Іэмалу щыlэр къуажэм? Иджыпсту мыбы щаухуэ хьэмэм, щlакъхуэ гъэжьапlэ, газ къыдашэ. Абыхэм лэжьакІуэ зыбжанэ яубыдынущ. Ауэ абыкІэ Іуэхур зэфІэкІыну къыщlэкІынукъым. Хэкlыпlэ щІын хуейр нэгъуэщІщ.

— Унагъуэ бэджэндым зедгъэужьынущ, — жеlэ председателым. — Дэ дыхьэзырщ зэгурыІуэныгъэкІэ цІыхухэм яттыну жэм къаш, Іэщlэвыщlэ. Дыхьэзыр къудейуэ мыхъуу, апхуэдэ лэжьакІэм хуэкІуа щыlэхэщ. Псалъэм папщІэ, махуэ къэс шэ литр щэ ныкъуэм щІигъу кърет колхозым жэм къаш тІыза парткомым и секретару лажьэ Къурашэ Шурэ и унагъуэм. Апхуэдэу къыддэлажьэхэм мэкъумылэ ядот. Абыхэм я лэжьыгъэ стажри макІуэ, езыхэр нэгъуэщІ lэнатlэ Іумытмэ.

Председателым зи гугъу ищlам нэмыщІи иlэщ мы Іуэхум хэкlыпlэ. Иджыпсту псори зыхуэунэтlар цІыхум и псэукlэр егъэфlэкІуэныр щ, ар тыншу лажьэу, зыхуей игъуэту гъэпсэуныр щ. Апхуэдэу щыщыткІэ егупсысынхъэщ, къапщтэмэ, гъэш фермэм щылажьэхэр сменэкІэ лажьэу къызэгъэпэщыным, lэнатlэ гугъу бгъэдэт Іэщыхъуэхэм я лэжьыгъэр нахъ тыныш щІыным и мызакъуэу, абы Іэмал къитынущ лэжьапlэщІэ къызэгъэпэщынымкІи, Адэкlэ, тэмэму къыщlэкІынущ Іэмал къызэрагъэпэщынущ, аращ. Ахэр къэзыгъэлъагъуэ щІым, мызакъуэ щlэблэ къэкІуэнхабзэхэм. Пэж дылэу, уеблэмэ Лэжьакlэщlэм зыгъэхъэрэ, щІыуз тонтари 10 тэрэзэныгъэ къыдэкІыгъэ, сыт щlелмытынур? Ирелэжьэ икlи кърелэжь. Жэм 20 си пщІантlэ щысlыгъынущ жызыlэм апхуэдэ Іэмал етыну хуейщ. Ди унагъуэм зы фермэ зетхьэнущи, къыдэфтжаlэмэ, абы ущыгуфlыкІ хуунущ. Къалэжьакlэ, къадыгъуэ мыхъуу, тыншыгъуэ псори иlэу унэшхуэ ирыращІ, иджырей унэлъэщІэ дахи щІрегъэувэ, машинэхэри къращэху, еlууи арахуапхэ. Зэрылъэкlэ защlэгъэкъуэнущ. Аращ партми правительствэми къалэн къытщащlыр.

Лэжьэкlэщlэм иlуэ пэтми щІыхур нэхъ къыдехьэх. Иджы куэд щlакъым, гупиті къэлъэlуащ, дылэжьэнущ жаlэри. Зым фермэжь еттауэ зэрегъэпэщын Іэщ абы щигъэшхэну. Адрей гупыр унагъуэм щылэжьэнущ. Зэгурыlуэныгъэ зэдухылlащ. НэгъуэщІ къыкlуэкlхэри дгъэлэжьэнущ, — жеlэ председателым.

АПХУЭДЭУЩ бэджэндым и Іуэхур зэрыщытыр КПСС-м и XXIII съездым и цlэкlэ Аруан районым щыlэ колхозым, Пэжщ, псори тамэму убзыхуа, иэсу иплlэ игъэзэгъа хъуауэ къыщlэкlынкъым. Председателыр егъэпlейтей, псалъэм папщІэ, фермер хозяйствэ щытыкІэм хуэниуэ Іэщыхъуэ гупхэр, щы яхыlахыну хуей унагъуэхэр зэрылэжьэн трактор цІыкІу Т-25, Т-16 хуэдэхэр, абыхэм япыщlэ хъун Іэмэпсымэхэр илъэситі хъуауэ зэримыгъуэтым. Е къэштэнщ Іэщlагъэлlхэм я Іуэхур. Иджыпсту, председателым зэрыжиlэмкlэ, Іэщlагъэлl нэхъыщхьэхэм я къалэнхэм куэдкІэ захъуэжащ, абыхэм я лэжьыгъэм нэхъ жэуаплыныгъэ пылъ хъуащ. Ауэ хэт нобэ Іэщlагъэлlыр — унафэщІ хьэмэрэ чэнджэщагъу? Е дауэ бэджэнду лажьэхэмрэ Іэщlагъэлlымрэ я зэхущытыкlэхэр зэрыбуэнур, дапхуэдэу абы и улахуэр зэрыбгъэувынур? Апхуэдэ упщІэ зыбжанэ епхащ парткомым, профкомым я лажьыгъэми. Нобэ абыхэм ятеухуауэ чэнджэщи, опыт гуэри яджыну, щыгъуазэ зощыну щlагъуэу ягъуэтыркъым. Зэрыжиlэщи, я лъагъуэ езыхэм хэшыж. Икlи ущыгугъ хъунущ иджыпстукІэ хашыр лъагэуми, ар куэдым гъуэгу нэс яхуэхъуну. Дэ жытlэркъым дэнэ щІыпlи колхозхэр «щыгуэшыжыну» хуейуэ. Сыт «щlэбгуэшыжыгуэр», псалъэм папщІэ, Аруан районым щыlэ Лениным и цlэрэзыхьэ колхозыр? Мэлуанырыбжэщ, и Іэнатlэ псори здэдгуэ мэлажьэ, хъер къэзымыт яхэткъым. Ауэ, щэч хэмылъу, щыlэщ лэжьэкІэщІэм хуэмыкІуауэ зыкъэзымыжьыжьын колхозхэри. Абыхэм сэбэп къахуэхъунт. Щэрэдж Нщхьэрэ къыщыхъуэ зэхъуэкlыныгъэхэм щыгъуазэ зэщІатэмэ.

ГЪУБЖОКЪУЭ МуІэед.

ПЭЖЫРЫТХЭР И ЛЪАБЖЬЭУ

Иджыблагъэ «Эльбрус» тхылъ тедзапIэм кыдигъэкIыжащ Зэхъуэхъу Лиуан и «Орфографическэ псалъалъэр».

Псалъалъэм мы и къыдэкIыкIуэр гъэв орым щигъэхьазырым зэгъэзэхуэжыныгъэ лэжьыгъэ зыбжанэ ирилэжьыIащ. Къапщтэмэ, псалъэм и зэхэлъыкIэр иригъэфIэкIуащ, псалъэ зыбжанэм я тхыкIэр зыкъомкIэ нэхъ IупшI ищIащ, щIэуэ куэд хигъэхьэри зэратхыр нубзыхуащ.

Мы орфографическэ псалъалъэм, дауикI, адыгэбзэм къыщагъэсэбэп псори иткъым, абы ихуар псалъэ зэлъабжьэгъуэм щыщу и тхыкIэкIэ еджакIуэхэр нэхъ гугъу зыдехьыкIэ хъунухэмрэ (ахэр мин 14-м нос) абыхэм я формэхэмрэщ, скобкэм дэту.

Адрей псалъалъэхэми хуэдэу, мыбыи псалъэхэр алфавиткIэ щызэкIэлъыхьащ, узыхуейр нэхъ тыншу къэбгъуэтыну папщIэ.

Псалъэхэр, щIэ унейхэм нэмыщIкIэ, псалъалъэм хьэрф цIыкIукIэ къегъэжьауэ щытхащ. Зы пычыгъуэ мыхъум фIэкIа къэмынэу, тэмэму укъеджэн папщIэ, псалъэм уданэ тетщ. Псалъэ зэхэлъхьэмрэ зэпыщIахэмрэ я тхыкIэ хабзэр пэжырытхэм щызэхэгъэкIа хуэдэуи щытщ, гугъу ущыдехьыи щымыIэуи къыпщохъу. Ауэ, дызэрыщыгъуазэщи, псалъалъэ зэхэзылъхьэм дежкIэ ар зэхэхауэ псори и пIэм ибгъэзэгъэныр Iуэху тыншкъым. Пэжырытхэм хабзэ щыхуагъэувым дежи, псалъэ гуп, е псалъэхэм я къэкIуэкIэ зыбжанэ къащтэри, ахэр къызэщIакъуэрэ, зы хабзэм ирашалIэ. Ауэ зэ еплъыгъуэкIэ абыхэм ещхь хуэдэуи щыту, уеплъыжамэ, яхэмызагъэ къахокI. ИтIани псалъэ къэс хабзэ зэрыхуэмыгъэувыр псалъалъэ зэхэзылъхьэм къилэтыгъэрэ, абыхэм яхэмызагъэхэм пIэщхьагъ тэмэм къаухигъэтыпхъащ. Апхуэдэ бгъэдыхьэкIэ къыхуигъэтауэ къэплъыгъэхунщ, псалъэм папщIэ **щIалэ цIыкIу, хъыджэбз цIыкIу** псалъэ зэпыщIахэм хуэдэхэм я тхыкIэм, **щIалэ ш, хъыджэбз ш щыIэщ.** Абыхэм къапэщIэуэри щIалэ цIыкIу, хъыджэбз цIыкIу жиIэуи щыIэщ предметым и инагъ и цIыкIуагъ къигъэлъагъэу. Мыбдежым инагъ, цIыкIуагъ къэзыгъэлъагъуэ (къызэрыкI) **щIалэ цIыкIу, хъыджэбз цIыкIу** жыхуиIэхэр модрейхэм къащхьэщыбгъэкIыж щхьэкIэ, зэпыту тхын хуейуэ щытащ, ауэ авторым ар фразеологизму къилъытэри зэпыхауэ тхыпхъэу игъэуващ. Зэпыхауэ умытхыну Iэмал имыIэу апхуэдэ фразеологизм куэд адыгэбзэм щызекIуэ, щапхъэ: **дахэ цIыкIу, дыгъэ цIыкIу, Iущ цIыкIу, бзаджэ цIыкIу,** нэгъуэщIхэри. Ахэри абыхэм хуэдэ куэди псалъалъэм зэпыхауэ щетащ.

Апхуэдэу гугъу зэдехь псалъэщ **цыджанэ** жыхуиIэр. **Цы лъэпэд, цы топ, цы пыIэ, цы вакъэ, цы бостей, цы Iэлъэщ** жыхуиIэхэм я тхыкIэм темыхуэу гвторым псалъалъэм цыджанэр зэпыту щетх. Абы и щхьэусыгъуэр и фIэщыгъэцIэмрэ езы цыгъыныгъуэмрэ зэрызэтемыхуэрщ. Псалъэ зэпыщIахэр адыгэбзэм зыубгъуэуэ зэрыщызекIуэр авторым кIилъытэри, ахэр тхылъеджэхэм нэхъ тыншу къагъуэтын щхьэкIэ, псалъалъэм къыщихьащ псалъэ зэпыщIэхахэм цыщу ялэ иг псалъэр здитым деж, тIэкIу игъэкIуэтауэ, щапхъэ: **гъущI. гъущI гъуэгу гъущI кIапсэ гъущI кузбжэ гъущI гъуэгу лэжьакIуэ.**

Мы зи гугъу тщIа Iуэхугъуэм авторым и пащхьэм къалэлъыхуэ кърегъэувэ тэмэмым хуэгъэзауэ тхэкIэхэр зэхэгъэкIынымкIэ.

Абы нэхърэ нэхъ къалэн тыншкъым къэпсэлъыкIитIыщы зиIэ псалъэхэм щыщу мыхьэнэ нэхъыщхьэ къызэрыкIыр (псалъащхьэр) къыхэхыныр, щапхъэ: **бдзапщIэ — бдзамщIэ, къулэн — къуэлэн, бзиху — бзиниху — бзыху, ашык — ашыч,** нэгъуэщIхэри. Мыпхуэдэхэр куэд мэхъу, ахэр ди бзэм щымащIэкъым. Мыбыхэм кIэрыдзэныр (вариантыр) мыхъуу, псалъащхьэр къыхэпхын щхьэкIэ, абыхэм я къэкIуэкIэм ущымыгъуазэу, ахэр щIэпщытыкIауэ, илъэс куэд хъуауэ псалъалъэхэм уелэжьауэ фIыуэ ущыгъуазэу щытын хуейщ. Апхуэдэу щытщ мы псалъалъэм и гъэгор,

Зы псалъэм къэпсэлъыкIитI-щы иIэу адыгэбзэм куэд зэрыхэтым къыхэкIыу (кIынутI—чынутI, бэлъто — бэлътэу), къыхахыжынщ жыхуиIэ щIыкIэу етх. Ар тэмэму къэплъытэ хъунукъым, псалъалъэ зэхэзылъхьэм и пщэм къыдохуэ тэмэмыр къыхихыну, нубзыхуну. Псалъащхьэр къыхыумыхыу кIэрыдзэныр псалъалъэм ихуэмэ, е псалъащхьэри кIэрыдзэнри къапщтэмэ, литературэбзэр зэфIэувэныкIэ псалъалъэм и мыхьэнэр мэкIуэд, бзэм и зыужьыныгъэр щхьэрыутIыпщ мэхъу.

Префикс **зэ—зы** япыту псалъэ куэд адыгэбзэм хэтщ, абы къыдэкIуэуи а тIум я тхыкIэр зэхэгъэкIын хуейуэ авторым и пащхьэм къоувэ, сыту жыпIэмэ тхыгъэм а тIур щызэхэзарыхьауэ куэдрэ урохьэлIэ. Ноэ дыдэри иэсу уэзщIа мыхъуми, префикс **зэ—зы-**хэр зыпытхэм я мыхьанэр зэхэгъэкIа хъуи, сабийхэм абыкIэ есэныгъэ ягъэтын папщIэ, здыхуейм деж псалъэхэм я ужькIэ скобкэм дэту щIэтхауэ къэбгъуэтыну папщIэ, зэпыхауэ умытхыну Iэмал имыIэу апхуэдэ фразеологизм куэд адыгэбзэм щызекIуэ, щапхъэ: **дахэ цIыкIу, дыгъэ цIыкIу, Iущ цIыкIу, бзаджэ цIыкIу,** нэгъуэщIхэри. Ахэри абыхэм хуэдэ куэди псалъалъэм зэпыхауэ щетащ.

хэм къэмыгъэхэм пщэдджыжь гимнастикэ щыпхырыкIыгъ. Щэбэт тэмэм къахуигъэтын хъащ. Анахьэу бгъэдыхьэкIэ къыхуигъэтауэ къэплъыгъ хъунущ, псалъэм папщIэ **щIалэ цIыкIу, хъыджэбз цIыкIу** псалъэ зэпыщIахэм хуэдэхэм я тхыкIэм. **ЩIалэ ни, хъыджэбз ни щыIэщ.** Абыхэм къапэщIэуауи щIалэ цIыкIу, хъыджэбз цIыкIу жиIауи щыIэщ предметым и инагъ и цIыкIуагъ къигъэлъагъуэу. Мыбдежым инагъ, цIыкIуагъ къэзыгъэлъагъуэ (къызэрыкI) **щIалэ цIыкIу, хъыджэбз цIыкIу** жыхуиIэхэр модрейхэм къащхьэ цIыгъэкIын щхьэкIэ, зэпыту тхын хуейуэ щытащ, ауэ авторым ар фразеологизму къитIыгъэри зэпыхауэ тхыпхъэу игъэувами. Зэпыхауэ умытыжыну Iэмал имыIэу ар хуэдэ фразеологизм куэд адыгэбзэм щызекIуэ. Щапхъэ: **дахэ цIыкIу, дыгэ цIыкIу, Iущ цIыкIу, бзаджэ цIыкIу,** нэгъуэщIхэри. Ахэри абыхэм хуэдэ куэди псалъалъэм зэпыхауэ щетащ.

Апхуэдэу гугъу зэдехь псалъэщ цыджанэ жыхуиIэр. **Цы лъэпэд, цы топ, цы пыIэ, цы вакъэ, цы бостей,** Ахэр кърокIуэ лэжьапIэншагъэм къит шынагъуэм, хущхъуэхэм я уасэм зэрыхэхъуэм. IуагъэкIыну зыхуамурадхэм хэхуэнкIэ шынэ цIыхухэр хущIокIуэ узыншэу икIи куэд зыхуэзэфIэкI лэжьакIуэу зыкъыфIагъэщIынум. Хущхъуэхэм я уасэм хагъэхъуащ сыт хуэдэ щIыкIэкIэ мыхъуми рентабельизу лэжьэну фармацевтическэ фабрикэхэр зэрыхущIэкъум. Уеблэмэ, абыхэм къыщIамыгъэкIыкIыхэнкIэ хуэнущ текIуадэр къызыщIэмыкIыж хъущхъуэхэр.

Зэрыхабзэщи, къэралым языныкъуэ цIыху гупхэр пщIэ щIамыту хущхъуэкIэ къызэрегъэпэщ. Ар къагъэсэбэпу лIыжь-фызыжьхэмрэ ныкъуэдыкъуэхэмрэ я рецептхэмкIэ абыхэм я Iыхьлыхэм хущхъуэ къыщащэху щыIэщ. Хущхъуэхэр пщIэ щIамыту зратхэм я гум къэкIыхэркъым экономическэ механизм гугъур езыхэм нэхъ гугъуж зэращIыр. ПщIэ зыщIамыт рецепт къэс узыншагъэр хъумэныкIэ службэм фармацевтическэ ведомствэм притын хуейщ хущхъуэм и пщIэр. Хуейщ, ауэ ар езыри гугъуехьхэм хэтщ, зэрыкаIэмкIэ, абы фармацевтическэ промышленностым и щIыхуэу злотых мелард 170-рэ къытехуащ.

Дохутыр Iуэхутхьэбзэхэр нэхъ лъапIэ щохъу

ВАРШАВЭ, (ТАСС). Рыночнэ экономикэм зэрыхуэкIуам медицинскэ статистикэр Польшэм нэхъыфI щищIащ. Дохутырым зыхуэзыгъазэ щIыхухэр нэхъ мащIэ хъуащ, блэкIа илъэсхэм елъытауэ зэрысымаджэмкIэ къыIах тхылъхэр предприятэхэм хуэдитIым нэблагъэкIэ нэхъ мащIэ щыхъуащ, аптекэхэм хущхъуэ щхьэкIэ щыт чэзу кIыхьхэм ущырихьэлIэжьыркъым.

Ауэ а псори къызыхэкIар народым и узыншагъэр нэхъыфI хъуауэ аракъым. Ахэр кърокIуэ лэжьапIэншагъэм къит шынагъуэм, хущхъуэхэм я уасэм зэрыхэхъуэм. IуагъэкIыну зыхуамурадхэм хэхуэнкIэ шынэ цIыхухэр хущIокIуэ узыншэу икIи куэд зыхуэзэфIэкI лэжьакIуэу зыкъыфIагъэщIынум. Хущхъуэхэм я уасэм хагъэхъуащ сыт хуэдэ щIыкIэкIэ мыхъуми рентабельизу лэжьэну фармацевтическэ фабрикэхэр зэрыхущIэкъум. Уеблэмэ, абыхэм къыщIамыгъэкIыкIыхэнкIэ хуэнущ текIуадэр къызыщIэмыкIыж хъущхъуэхэр.

Зэрыхабзэщи, къэралым языныкъуэ цIыху гупхэр пщIэ щIамыту хущхъуэкIэ къызэрегъэпэщ. Ар къагъэсэбэпу лIыжь-фызыжьхэмрэ ныкъуэдыкъуэхэмрэ я рецептхэмкIэ абыхэм я Iыхьлыхэм хущхъуэ къыщащэху щыIэщ. Хущхъуэхэр пщIэ щIамыту зратхэм я гум къэкIыхэркъым экономическэ механизм гугъур езыхэм нэхъ гугъуж зэращIыр. ПщIэ зыщIамыт рецепт къэс узыншагъэр хъумэныкIэ службэм фармацевтическэ ведомствэм притын хуейщ хущхъуэм и пщIэр. Хуейщ, ауэ ар езыри гугъуехьхэм хэтщ, зэрыкаIэмкIэ, абы фармацевтическэ промышленностым и щIыхуэу злотых мелард 170-рэ къытехуащ.

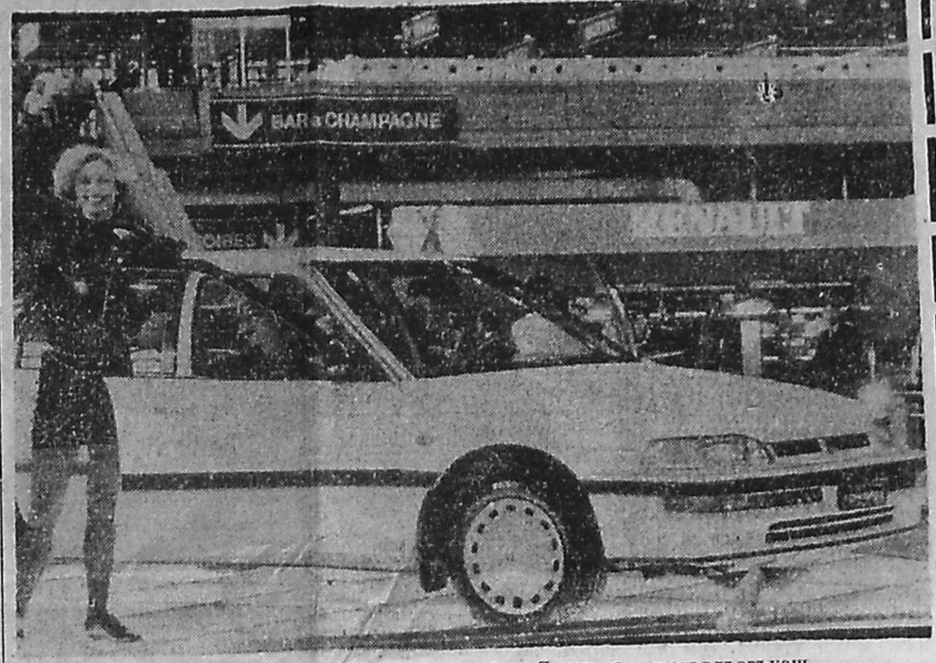

Женевэ и «Палэкспо» комплексым иджыблагъэ щекIуэкIа еплъыныгъэр иджыри зэ щыхьэт техъуащ автомашинэхэр къыщIэгъэкIыныкIэ ноби Японием, ФРГ-м, США-м бжьыпэр зэраIыгъым. Комплексым къэрал 30-м я автомашинэ зэмылIэужьыгъуэу 1.200-рэ щагъэлъэгъуащ.

СУРЭТЫМ: Японием и «Хонда-Консерта» автомашинэ лIэужьыгъуэщIэхэрщ. (ТАСС).

Иджырей Палестинэр

ЩIы. А псалъэ къызэрыгуэкIым дахагъэу пыщIамрэ фIыгъуэу кIихьымрэ псори щыгъуазэщ. Ауэ Палестинэм и цIыхухэм я деж кIэ абы кIикIыр нэгъуэщI. Ахэр я щIыналъэм зэрыщIэбанрэ илъэс плыщIым щIигъуащ. Журтхэм ябыда я лъахэм щхьэкIэ абыхэм я лъыр ягъажэ. Илъэс плыщIым щIигъуащ КIуэкIыпIэм щыпсэу цIыхухэр зэрызэбийрэ. ЩIызэбийм емыгупсысу, аззауэ апхуэдиз зэман зэрекIуэкIам гуауэ, пэщхьэгъуэ куэд къыдэкIуащ.

КъуэкIыпIэ Гъунэгъум и народхэм, псом япэу Палестинэм и цIыхухэм, я насыпыншагъэм щхьэкIэ нобэ зыгуэр бгъэкъуэншэну гугъущ. Языныкъуэхэм ар зи зэраныр Великобритание арауэ жаIэ. Аращ палестинцхэр куэд лъандэрэ зэрыс щIыпIэм дунейм журту тетыр гъэIэпхъуэныр мы лIэщIыгъуэм и пэщIэдзэм зэтезыубла-лъытэмкIэ, абыкIэ псом япэу иэуаплыныгъэ зыхьыи хуейр Израильшхуэ яухуэну зигу къэкIа сионистхэрщ. Ещанэ гупыр хъэрыпнационалистхэм мыувыIэу ятопсэлъыхь. Ахэрщ зэфIэува къудей Израилым 1948 гъэм зауэ езыщIэкIар.

Ауэ нобэ Iуэхур зытеуIуар къуаншэхэр белджылы щIыныркъым, атIэ а гупсысэм и зэранкIэ цIыхухэр нэхъри зэрызэпэщIэувэрщ. Зэныкъуэкъу лъэныкъуэ псори нобэ мыбыкIэ зэгурыIуащ: зэмыпсалъэу щытмэ, Палестинэм и Iуэхуми унафэ яхутещIыхьынукъым, КъуэкIыпIэ Гъунэгъум мамырыгъи щахуэгъэувынукъым. АрщхьэкIэ зауэмрэ зэрылъагъу зэрымыхъумрэ илъэс Iэджэ лъандэрэ зэпэIэщIэ ящI абыхэм я гупсысэр иджыри зытеуIуар къуаншэр ягъэбелджылыну аращ.

Израилым и цIыхухэм я нэхъыбэм палестинцхэмрэ хьэрыпхэмрэ жаIэр я фIэщ хъуркъым, ахэр агрессорхэу ялъытэ. Израильр къэралу псэун зэрыхуейр палестинцхэм къызэралъытами, Палестинэм и щхьэхуитщIыкIуэ организацэм мамырыгъэ гъэувыным теухуауэ кънIэта жэрдэм куэдми щхьэкIэ къэмынэу, журтхэр ООП-м зэреплъыр залымыгъэ зэрихьэну зи мурад организацэущ. Палестинцхэр мэшынэ, и дзэр нэхъри лъэщ ищIу, Израильр шынагъуэ имыIэу псэункIэ, жаIэ абыхэм.

Палестинэм и щIыналъэр яубыдауэ илъэс плIыщIым щIигъуауэ зыIыгъ журтхэр абы зэрегупсысыр апхуэдэущ. Израилым и унафэщI гупхэм я мурадыр зытеухуари къэралым и цIыхухэм я нэхъыбэр зыхуейр къагъэлъэгъуэну аращ. Абы къыхэкIыу журтхэм иджыри палестинцхэмрэ ООП-мрэ дзыхь хуащIыркъым.

Шамир зэрыкиIэмкIэ, палестинцхэм зэкIэ епсэлъэну арэзыщ, ауэ Иордан псым и кхъухьэпIэ лъэныкъуэмрэ Газэ щIыпIэмрэ щыпсэухэм (ООП-р дэзымыIыгъхэмрэ израильскэ властхэм ядэлэжьэну хьэзырхэмрэ) фIэкIа палестинскэ делегацэм хагъэхьэну хуейкъым.

Перес палестинцхэм яхудэчыхыным, КъуэкIыпIэ Нерусалим щыпсэу палестинцхэмрэ ООП-р дэзыIыгъ, ауэ абы занщIэу пымыщIа палестинцхэмрэ делегацэм хагъэхьэну арэзыщ.

Абы щыгъуэми, лъэныкъуитIри зэреплъымкIэ, Израилым иубыда хъэрып щIыналъэхэм щыпсэухэм Iэ зэраIэтыну щIыкIэм теухуауэ Каир щызэпсальэмэ нэхъыфIщ. ИтIанэ, «зэмыкIуэжыну зэбий» Шимон Перес рэ Ицхак Шамиррэ гугъэ зэращIымкIэ, палестинцхэм Iэ IэткIэ хах хъунущ израильскэ унафэщIхэм арагъэпсэлъэну делегацэм хэтынухэр.

Палестинцхэр а Iуэхум нэгъуэщIу йоплъ. Абыхэм журтхэм дзыхь хуамыщIыну, ящыщынэну щхьэусыгъуэ нэхъыбэ яIэщ. Илъэс плIыщIым щIигъуащ Палестинэм и щIыналъэр иубыдауэ Израилым зэриIыгъэр, абы щыщ куэд къэралым ейуэ илъытэну зэрыжиIэрэ. Иордан псым и кхъухьэпIэ лъэныкъуэмрэ Газэ щIыпIэмрэ нобэ зилъ щагъажэр Палестинэм и цIыхухэрщ.

ИтIани, Израилыр къэралу псэун зэрыхуейр къалъытэщ, цIыху зыукIэкIэм зэрамыкъылэгъур жаIэри, палестинцхэм зэрызэкIужынум теухуауэ япэ лъабакъуэ ячащ. Абы мыхьэнэшхуэ иIэщ, ауэ журтхэмрэ палестинцхэмрэ нобэ зэрызэпэщIэтыр къызэранэкIыну а зым Iэмал къимытыну къафIощI. Ар къызыхэкIыр гурыIуэгъуэщ. ООП-м хэтхэр израильскэ школакIуэхэр зэрыс автобусхэм теуэу, кхъухьлъатэхэр ирахужьэу, яубыдхэр яукIыу зэман куэд екIуэкIащ. Палестинскэ зэщIэхъееныгъэм нобэ хэтхэри Iэджэу зэщхьэщокI. А псори къэплъытэмэ, КъуэкIыпIэ Гъунэгъум мамырыгъэ щагъэувынум иджыри куэд зэриIэр гурыIуэгъуэщ.

МАЛЯРОВ Андрей,
ТАСС-м и корр.
Каир.

Редакторыр МӘЗЫХЬЭ Борисщ.

ТВ

Апрелым и 14

Япэ программэ. 6.30 — «Дакикъэ 120-рэ». 8.30 — мамэ, папэ, сэ. 9.00 — «Псынэ». 9.30 — гъэм и зэманхэр. Апрель. 10.30 — «Бурда Моден» фи пащхьэм кърелъхьэ... 11.00 — Россием и суверенитет. Япэ къэтыгъуэ. 12.00 — С. Березин и усэхэр. 12.10 — «Iуэху гуфIэгъуэ». Унагъуэ телевикторинэ. 12.25 — «Лэжьэгъуэ». 12.55 — «Фламинго приносит счастье». Художественнэ фильм. 14.25 — документальнэ фильм. 15.20 — «Лэгъупыкъуэ». 15.55 — политикэм теухуа псалъэмакъ. 16.25 — «Большая жизнь» Художественнэ фильм. Япэ Iыхьэ. 18.00 — международнэ панорамэ. 18.45 — «Большая жизнь». Художественнэ фильм. ЕтIуанэ Iыхьэ. 20.15 — концерт. 21.00 — Зэман. ХъыбарыщIэхэмкIэ телевизионнэ службэ. 21.30 — телескоп. 21.50 — «Призрак замка Моррисвиль». Художественнэ фильм. 23.20 — «Джэрпэджэж». 23.35 — концерт. 00.05 — «Ди пасэрей Кремль». Документальнэ фильм.

ЕтIуанэ программэ. 8.00 — пщэдджыжь гимнастикэ. 8.15— Къэбэрдей-Балъкъэр АССР-м и «Бжьамий» народнэ ансамблым зыкъегъэлъагъуэ. Налшык къратыкI. 8.45 — документальнэ фильм. 9.40 — «Первая Бастилия». Художественнэ фильм. 10.25 — урысыбзэ. 10.55 — коллаж (рекламэ, информацэ, хъыбарегъащIэ). 11.00—видеоканал «Зэныбжьэгъугъэ». 13.30 — «Арал фыдэIэпыкъуэ». Телемарофон. 14.30 — видеоканал. «Советская Россия». 16.45 — народнэ макъамэхэр. 20.00 — нэхъулэсфI фыкъикI, цIыкIухэ! 20.15 — под знаком «Пи». Япэ Iыхьэ. 21.00 — бадминтон. 21.30 — под знаком «Пи». Ещанэ Iыхьэ. 00.20 — «Киноконцерт». 01.10 — «Герои ее романов». Художественнэ фильм.

ЩIыпIэ программэ. 11.00 — 13.30 — видеоканал «Зэныбжьэгъугъэ». Москва — Минск — Налшык — Архангельск къалэхэр зэпызыщIэ телевизионнэ лъэмыж.

* * *

16.45 — «Тхъэмахуэ». ХъыбарыщIэхэр (адыгэбзэкIэ). 17.15 — телевизионнэ урок. Балъкъэрыбзэ. Апрелым и 10-м къатам къытрагъэзэж. 17.35—кинозарисовкэ. 17.45 — РСФСР-м и цIыхубэ артисткэ Кульбаева Л. и концерт (балъкъэрыбзэкIэ). 18.30 — документальнэ фильм. 18.40 — «Уи гъунэгъур фIыуэ плъагъун зыхуэгъэзэкIа (адыгэбзэкIэ). 19.05 — «Советская Россия». Киножурнал. 19.15 — «НехъэкI-къехъэкI хэмылIу сыхьэт ныкъуэкIэ зопсальэ». ЩIалэгъуалэм папщIэ. 19.45 — «Камароб». Телефильм. 19.55 — Къэбэрдей-Балъкъэр телевиденэм тхэмахуэ къакIуэ къитынухэм феплъ.

Р

Апрелым и 1

7.30—7.35 — газетым итхэр. 7.45 — цIыхухэм Iуэхутхьэбзэ нэхъыфIу яхуэщIэн. 7.55—8.00 — музыкэ. 17.15 — хъыбарыщIэхэр. 17.20 — театрыр микрофоным Iутщ. КIыщокъуэ А. «Иужьрей гъуэгуанэ». 18.45 — 18.55 — музыкэ.

Дунейм и щытыкIэнур

Нобэ республикэми Налшык къали пшэр техьэ-текIыу щыщытынущ, уэшх мащIэ къешхынущ. Хуабэр градус 11—16, Налшык — 12—14 щыхъунущ.

ДИ ХЭЩIАПIЭР: 360000, Налшык къалэ, Ленинym и цIэкIэ щыIэ урам, 5, епщIанэ къат.

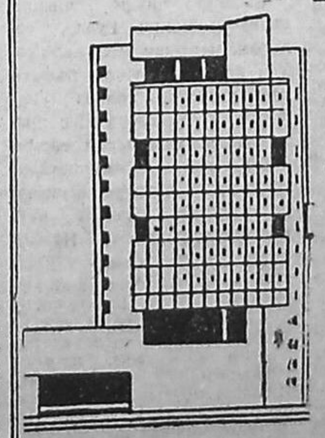

ТЕЛЕФОНХЭР:

редакторым — 2-21-64,
приемнэм — 2-22-89,
редакторым и заместителхэм — 2-21-86, — 2-22-84,
ответственнэ секретарым — 2-22-82,
секретариатым — 2-21-88, — 2-85-49.

ОТДЕЛХЭР:

парт лэжьыгъэкIэ — 2-22-66, — 2-22-80,
идеологнемкIэ — 2-22-88, — 2-60-53,
экономикэмкIэ — 2-57-59, — 2-22-86,
хъыбарыщIэхэмкIэ — 2-63-64,
письмохэмкIэ — 2-63-31,
зэдзэкIакIуэхэм — 2-85-36,
суратгехэм — 2-85-78,
корректорхэм — 2-80-27,
газет цехым — 2-35-60.

КПСС-м и Къэбэрдей-Балъкъэр обкомым и издательствэ

Ч 00592

Заказ № 3268